

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pisma naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto	K 25—	celo leto	K 30—
pol leta	13—	za Ameriko in vse druge dežele:	
četrt leta	6-50	celo leto	K 35—
na mesec	2-30		

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Iz Koroškega vilajeta.

Zadnje mesece smo imeli pogostoma priliko, čitati in slišati slovesne izjave najvišjih činiteljev v naši državi o narodnostnih pravicah. Že v zadnjem delegatskem zasedanju je minister zunanjih del, grof Berchtold, z najtoplejšimi besedami branil narodnostne pravice Albancev in se z vno zavzemal za taiste pravice Kucovalahov, živčih po raztresenih vaseh macedonskih. Ko se je začela prva balkanska vojna, se je avstrijska oficijelna politika še z večjo navdušenostjo postavila na stališče, ki izvira iz narodnostnega načela in se je na londonski konferenci najslavesnejše izrekla za princip »Balkan balkanskim narodom!«. Ne samo izrekla se je za ta princip, nego ga z železno doslednostjo poskusila izvesti do skrajnosti. Ko so Srbi zavzeli Severno Albanijo in zasedli Drač, je Avstrija zastavila svojo velikanško moč, da pomore narodnostnemu načelu do veljave in obvaruje pre-simpatične nosorezce srbskega gospodstva. Ko so Črnogorci zavzeli Skader, je malo manjkalo, da ni prišlo do vojne, kajti Avstrija ni hotela niti za las odnehati od narodnostnega stališča in je zahtevala, da mora Skader za vsako ceno ostati pri Albaniji; ko je bil sklenjen med balkansko zvezo in med Turčijo londonski mir, je avstrijska politika začela pretakati grenke solze, kaj da bo iz Kucovalahov, ki žive raztreseni po macedonskih gorah, in naposled je zopet prišla za meč in grozeč zahtevala revizijo v Bukareštu med balkanskimi državami sklenjene mirovne pogodbe, češ, da ne more in ne more dopustiti tega strašnega zločina, da bi prišlo bolgarsko prebivalstvo macedonskih okrajev pod Srbijo. In kdo ve, če bi ne prišlo do evropske vojne, da ni nemški cesar avstrijski zahtevi odrekel svojo podporo.

Velika je moč narodnostnega načela. To načelo je provzročilo že največje vojne in preobrate, a nikdar še ni našlo tako umetnega, tako doslednega, tako srditega zaščitnika, kakor sedaj v avstrijski politiki, ki se je z brezprimerno vno zavzela za Albance in Kucovalah.

Teh svetovnoznodovinskih dogodkov smo se spomnili sedaj, ko

smo pregledovali nemško knjigo: »Aus dem Wilajet Kärnten«, ki jo je v informacijo najširše javnosti izdalo »Društvo za Slovence na Koroškem«. Ta knjiga podaja sliko koroških razmer, pretresljivo sliko najpopolnejše brezpravnosti. Vsi javni faktorji na Koroškem delajo na to, da čim prej siloma zatro slovenski narod in ga potope v nemštvo. Temu namenu služi vsa državna in vsa avtonomna uprava, temu služi šola in sploh vse javne naprave. Ta smoter je mero-dajen pri nastavljanju uradnikov in učiteljev, pri vseh gospodarskih napravah, sploh pri vsaki stvari. Narodna smrt koroških Slovencev — to je začetek in konec vse državniške modrosti na Koroškem. In pri tem se še nihče ne zmeni, da je vse to početje le delo pour le roi de Prusse.

Strahotna in pretresljiva je slika, ki jo podaja ta knjiga suženstvu, v katero je zapadlo prvobitno domače prebivalstvo na Koroškem. Te razmere so nevedne vsake kulturne in pravne države in so sramota za državo, katere temeljni zakoni jamčijo vsakemu narodu svobodni razvoj in popolno ravnopravnost v šoli, v uradu in v javnem življenju.

Te razmere so pa tudi pravi zasmeh vseh tistih načel, ki jih je Avstrija zastopala v balkanski krizi. Za albanske razbojnice in kucovalške konjske tatove je hotela potegniti meč, je postavila na noge ogromno armado in žrtvovala pol milijarde ljudskega imetja in vse to v znamenju in v imenu tistih načel, ki jih na Koroškem napram domačemu, na visoki kulturni stopinji stoječemu slovenskemu prebivalstvu z nogami tepta.

Želimo, da bi se ta glas iz Koroškega vilajeta slišal po vsi Evropi in da bi vsa Evropa spoznala, v kakih razmerah žive koroški Slovenci v XX. veku, v dobi, ko je albanska in kucovalška sodrga že dosegla vse tiste pravice, ki jih koroški Slovencev avstrijski temeljni zakoni že desetletja jamčijo, ne da bi se bila le ena izpolnila.

Dr. Šusteršič, Moškerc et cons.!

Po gospodu Moškercu gospod Florijančič. »Slovenec« je »Gorenjec« sledil točno za petami. Gospod

Moškerc se je dostavitvi ominožnega »povabila« umaknil s tem, da je pobegnil. Gospod Florijančič je dejansko ob dvanajsti uri prošil za delegiranje drugega porotnega sodišča. Pripravljena sem bila na tako postopanje in me nikakor ni iznenadilo. P. i. gospodje so pač tudi v mojem slučaju storili, kar imajo navado storiti: če jim je vsak drug izhod zaprt, tedaj se skušajo izogniti z glumsko umetnostjo posledicam svojih dejanj. Težko je presoditi, je-li to postopanje bolj neumno ali bolj podlo. Eno pa je gotovo: mogoče je edino le na Kranjskem. V drugi državi, ki zahteva, da se jo smatra za pravno in kulturno državo, bi bilo izključeno, da bi se justica tako zasmehovala, kakor jo na Kranjskem zasmehuje vladajoča stranka. Gospod Moškerc je bajne neposredno pred dostavitvijo neljubega vabila začutil neodvračljivo potrebo, da okrepi svoje oslabiljene živce in da nastopi v to svrhu dopust, čegar cilj pa je bil neznano celo njegovim najbližjim prijateljem. Če pa smemo verjeti vestem, ki so jih širili od popolnoma zanesljive strani, tedaj pa Moškerc sploh ni odšel iz Ljubljane, temveč se je ona dva kritična dneva samo skrival.

Dejstvo pa je, da so ga pretekli ponedeljek zopet tu videli in da torej ni privoščil svojim živcem, ki potrebujejo okrepitev, predolgega odpočitka. To nesramno izživljanje justice od strani gospoda Moškercu pa še kolikor mogoče nadkriljuje postopanje gospoda Florijančiča. Za ponedeljek ob pol 10. je bila napovedana razprava proti gospodu Florijančiču, v soboto ob pol 5. je bila podana prošnja, naj se delegira drugo sodišče, torej v času, ko niso mogli več o tem obvestiti porotnikov. Gospodje porotniki torej niso samo več ur svoje-ga gotovo ne brezdelnega življenja nesmrtno žrtvovali, da zadostijo svoji državljanski dolžnosti, temveč se je moral denar davkoplačevalcev kar pri oknu ven metati, da se za par tednov zavleče pač zaslužena sodna justifikacija gospoda deželnega glavarja in čislana zaupnika krone. To postopanje je tako nezaslišana nesramnost, da se moramo nehoti prijeti za glavo, da se zagotovimo, je-li bomo ali sanjamo. To nesramnost pa skoraj še nadkriljuje neumnost. Kaj upajo gospodje s tem svo-

jim postopanjem doseči? Naše sodno postopanje žal nudi obtožencu vsemogoče možnosti, da zavleče obravnavo. Toda tudi te možnosti so omejene in se morajo končno enkrat končati. Vse, kar moreta gospoda Moškerc in Florijančič doseči, je zvišanje sodnih stroškov in njune kazni. Sodnemu konstatiranju vseh mojih obdolžitvev, ki so nečastne za gospoda deželnega glavarja in čislana zaupnika krone, gospod dr. Šusteršič vendarle ne uide. Pač sem prišla danes do prepričanja, da je eno orožje, ki sem je menila imeti v rokah, brez vrednosti. Dr. Šusteršič se ne umakne, da s tem poplača neki dolg hvalečnosti. Toda na njeno lastno sramoto moram reči, da se žal tudi zdi, kakor da bi bila tudi stranka kot taka pripravljena, žrtvovati moža, ki jo je napravil veliko, kateremu se ima vsak posameznik zahvaliti za vse, kar je in kar ima, samo da obdrži dragoceno osebo gospoda dr. Šusteršiča! V svoji notranjščini sicer nasprotuje temu, vendar pa postopa tako, ker pomotoma misli, da ima pričakovati edino le samo od njega spas v obliki nakazil iz malega finančnega načrta. S tem računa gospod, dr. Šusteršič in meni, da me je s tem razorožil. Gospod dr. Šusteršič pa se bo tudi v tem zmotil in tudi ta račun, kakor že marsikateri drugi, ne bo soglašal. Jaz imam še druge pšice v tulu, in dr. Šusteršič bo v doglednem času imel priliko, da se o tem prepriča. Čeprav je še tako globoko padla naša javnost, tako nekaj kakor javno vest pa vendar še imamo, ravnotako tudi še druge javne tribune kakor sodišče, pred katerim se mora položiti obračun. Z begom gospoda Moškercu so obdolžitve, ki jih je priobčil »Slovenec« proti meni, v očeh dostojnih ljudi že dokazane kot nesramna obrekovanja in častikraja. Gospod dr. Šusteršič pa tega ne more o sebi trdit in bo moral čudeži se javnosti podati pojasnila, kako je porabil deželni denar v svoje osebne svrhe, kako je izkoriščal dobrodelne zavode itd. Dr. Šusteršič upa, da se bo mogel vsled izpremenjene politične konstelacije rešiti, tudi jaz sem jo že postavila v svojo bilanco kot pasivno postavko. Da mu ne bo treba predložiti računskega zaključka, bo gospod dr. Šusteršič onemogočil

sklicanje deželnega zbora. Tudi o tem se ne motim. Toda celo sprčo največje konivence vlade v času, ko bo potrebovala večino, se vendar ne more preprečiti, da bi se o njegovem javnem delovanju ne razpravljalo pred drugo ustavno tribuno. Tolika še ni njegova moč. Zavleči, zadrževati more gospod dr. Šusteršič svoje moralčno obglavljenje, vseeno pa je že danes brez vsake pomoči izročen krvniku. Napravite svojo politično oporoko, gospod dr. Šusteršič, deželni glavar Kranjske in čislani zaupnik krone!

Kakor bo gospodu Moškercu prineslo zavlačenje procesa le višjo kazen, ravnotako se bo tudi vam zgodilo. Dajte si to dopovedati, gospod dr. Ivan Šusteršič! Pravčasno se eni stvari odpovedati, varuje pred tem, da se mora čez čas vsemu odpovedati. Presnanjan je sen o eksklenci, o mehko oblažinem fautenilu in o vseh drugih željah, naj se že imenujejo tako ali tako, ki jih goji pravi ljudski prijatelj. Tudi mesto deželnega glavarja se ne more trajno obdržati, niti brez pomoči, niti s pomočjo vlade. Tudi vlade iščejo dandanes le kruha. Ne da bi trenila z očesom, vas bo vlada žrtvovala, če bo videla, da morda ne samo jaz zahtevam, naj se vas odstrani, temveč tudi drugi, ki razpolagajo z močjo, da svoje zahteve potrebno poudarijo. Verjemite mi, gospod deželni glavar Kranjske in čislani zaupnik krone: danes imamo le edino pravo moč in ta je masa. Glasu mase ne presliši danes nihče več, tudi ne najvišji v državi. Ne čakajte na to, da bo masa zahtevala, naj se vas odstrani! Poidite prej prostovoljno. Vi rešite s tem svojo lastno stranko, ki jo sleherni dan vašega nadaljnjega obstanka kompromitira, vi s tem samega sebe rešite najsikrajnejšega. Vaša lastna stranka že danes čuti, da ste za njo le sramoten madež in bi dala mnogo za to, da se vas na dober način iznebi. Ne čakajte tako dolgo, da se ne bo le vaša stranka, marveč vsa dežela začela zavedati, da ji je v sramoto, če vi ostanete še nadalje na svojem mestu. Daleč ta dan itak ni več! Polagoma si že delajo solnce prvi žarki skozi svitajoče se jutranje megle svojo svetlo pot. Večina že danes prav natančno ve, kdo da ste. Ne čakajte, da bodo

LISTEK.

Dunajsko predmestno pismo.

Na Dunaju, koncem avgusta 1913.

Velečenjeni gospod urednik!

Sedaj imamo že nekoliko dni lepo vreme. Jasno nebo se razpenja nad nami, tovarniški dim se skoro niti ne čuti, saj ga lahek veter odnaša tje daleč proč od nas.

Sicer pa si ne smete predstavljati mojega predmestja tako, kakor bi bile tu samo tovarne z nebotičnimi dimniki in velike delavske kosarne z majhnimi okni in začrnelimi zidovi, stoječimi ob ozkih, umazanih ulicah. O ne, prav prijazen je okraj, čeprav je precej ven za »pasom« in ima precej tovarnen. Saj je mestna občina skrbela — vsa čast v tem oziru dr. Luegerju — da so se napravili na več krajih lični parki in otroška igrišča, ceste so široke in snažne, gostilen, kavaren in prodajalen je na izbero, velikih in malih, finih in prav domačih; tudi takih, v katerih imajo »Plattenbrüderji« precejšnje besede.

V bližini je pa velik park, kjer se popoldne zbira cvet dunajske gos-pode. Utrujen od svojega dela naj-

dem po navadi pribežališče tu in na klopi ob glavni promenadi opazujem večkrat mladost, živo, brezskrbno, lahko nogo... Lepe so dunajske dame, mikovne so njihove kretnje. Nekoliko zagorele so prišle pravkar s svojih letovišč ob Vrbskem jezeru, na Solnogradskem, v Salzkammergutu, ob Vzhodnem morju itd. Njihova lahka, na pol prozorna krila se tesno oprijemljejo vabljivega telesa, da se razločijo prav jasne polne, včasih celo malo prepolne oblike. Njihov nadškof jim je sicer na zadnjem linškem katoliškem shodu očital, da sedanja moda bije naravnost z gorjačo morali po obrazu, pa ne vem, če si bodo zakrknjena srca mladih in starejših Dunajčanek kaj storila iz tega. One hočejo biti vabljive.

Trojanskim starcem je srce pričelo utripati hitreje, ko so gledali lepo Heleno, čeprav je bila zavita v dolgo, široko tuniko. Kaj šele, ko bi bili gledali tako-le ob lepih popoldnevih mlade Dunajčanke, s kratkimi krili, prozornimi nogovnicami, koketujoče se nasmehljajoče! Ni čuda, da tudi nam modernim starcem prihaja nekoliko topleje pri srcu ob takem pogledu.

Kadar je popoldne dež, da ne morem sedeti pod košatimi drevesi, pa si poiščem kako vinarno ali kavarno. Odkar je ustanovljena »ro-tovška« klet, skušajo tudi mnogešte-

vilne vinarne z dobrimi, pristnimi nižjeavstrijskimi vini privabiti stalno občinstvo. Par dunajskih klobasice ali kak del krače in pol litra ne dragega, pa poštenega vina, pa si privežeš dušo, da ti ni treba prav nič več misliti na večerjo. Topla večerja je sploh pri dunajskih rodbinah redkost.

Ob nedeljah in praznikih pa ne strpi nobenega zdravega Dunajčana doma, če je kolikaj ugodno vreme. Že na vse zgodaj romajo cele karavane s polnimi nahrbtniki in torbami ven na prosto. Na kaki jasi sredi gozda se utaborijo in prebijejo ves dan do poznega večera. Po kosilu pa stopajo neprenehoma dolge procesije na bližnje travnike in v bližnje gozde, ki obdajajo skoro okrog in okrog prestolno mesto. Tudi vsi vozovi električne in mestne železnice so vedno natlačeno polni — vse hiti v naravo, bodisi, da se naužije čiste-ga zraka daleč zunaj od mestnega prahu, bodisi da le pride iz prašnih ulic ven do bližnjih točilnic piva in vina ali pa da prebije popoldne na velikih travnikih in jasah zunaj mesta.

Lepa je bližnja dunajska okoli-ca; zeleni travniki, gozdi, vinogradi te vabijo na vseh straneh. Ali vendar pogrešam nečesar, kar človeku na deželi tako dobro dene. Miru. Na vse strani gneča ljudi, godba tu, godba

tam, vrtlnjaki, gugalnice, gostilna za gostilno in vse polno ljudi, ki prodajajo sadje, redkev, kumare, vodo, slaščice itd. Če hočeš uživati mirno naravo, treba se ti je peljati nekoliko postaj ven z zapadno, severno ali južno železnico — v neposredni dunajski okolici si že vedno, čeprav sredi neprodanih gozdov, v velikomestnem šumu.

In če stopiš med te množice ljudi, ki za nekaj ur zapuščajo velikomestne ulice, čuješ večinoma češki jezik, da se nehoti začudiš, če nekaj časa slišiš samo nemško govorico. Ne samo v delavskih okrajih, tudi drugod ti bije skoro pri vsakem koraku češčina na uho.

In ako prebiraš napise na ulicah? Med rokodelci ne najdeš skoro nemškega imena, med branjevci je vse polno Čehov in celo velike tvr-dke so po imenu sodeč prav pogosto češkega pokoljenja. Češke banke imajo svoje podružnice po vseh dunajskih okrajih, češke posojilnice rastejo, kakor gobe iz tal, češke veselice, češka telovadba na vseh straneh mesta.

Bival sem pred dvema desetlet-jema na Dunaju in ako primerjam današnji Dunaj s tedanjim, ki se komaj spoznam. Češki živeli je proniknil ves Dunaj, posebno pa zunanje okraje. V več ulicah se proda več čeških časopisov nego nemških. Ako

se le nekoliko pomudiš v kaki zunanji tračiki, lahko opazuješ, kako bliskoma se razprodajajo najraznovrstnejši češki časopisi.

Nehote se človek spominja pričetka Tolstega romana »Voskresenje«, ko opazuje, kako se dunajske oblasti trudijo, da bi se obvarovale pred Čehi. Zapirajo jim zasebne šole, prepovedujejo češke napise, v mestne službe ne sprejemajo Čehov, ne dovoljujejo Čehom koncesij, zasebne tvrdke ščujejo zoper nametanje čeških uslužbencev, v javnih šolah, zlasti v obrtno nadaljevalnih germanizujejo na vse načine, rotvarjajo ljudsko štetje itd., pa se vendar češki živeli neverjetno hitro množijo.

Kakor v Tolstega romanu ljudje v mestu niso mogli zadržati pomladnega zelenja, čeprav so zabijali kamenje v zemljo in z nafto mašili odprtine, obrezavali drevea itd. — »Vesna byia vesnoju — daže i v gorodě«, tako tudi vsi napor državnih in občinskih oblasti ne bodo mogli preprečiti naravnega razvoja — pomladi v življenju Slovanstva, tudi na Dunaju.

Z rodoljubnimi pozdravi
udani

Zdravko Krže.

vedeli vsi. Kakor zvižaje v sodni dvorani, tako imajo tudi laži v javnem življenju enkrat svoj konec. Pač se lahko zgradi življenje na laži, ne more pa se na laži tega življenja vzdržati. Poklicani faktorji bodo deželi, državi povedali, kdo in kaj da ste. Jaz vam v vašem lastnem interesu ne morem čestokrat dovolj ponoviti: ne čakajte na to. Napravite konec. Žrtvujte hitro, kar se sploh ne more dolgo držati, ker sicer se vas bo popolnoma žrtvovalo. Zlindro - afero je privatnik Šusteršič navzlic obsodbi v treh instancah, navzlic parlamentu preстал. Nesramne zlorabe davčnega denarja, še bolj nesramnega izkoriščanja dobrotelovih zavodov pa ne bo preстал deželni glavar in zaupnik krone, kadar bo to prišlo v razgovor javno od poklicane strani in na za to merodajnem mestu. Na svidenje pri Filipih, dr. Ivan Šusteršič!

Kamila Theimer.

Dr. Sylvester o položaju.

Iz Solnograda poročajo, da je na razgovoru nemške svobodnomislele ljudske zveze predsednik dr. Sylvester govoril o notranjem in zunanjem položaju.

Notranjepolitični položaj stoji še vedno pod vtiskom ustanovitve upravne komisije na Češkem, pod vtiskom nejasnega položaja v Galiciji in pod vtiskom obupnih razmer na Hrvaškem. Stanje ex lex, ki je zavladalo na Češkem, je privedlo do živahnih rekriminacij napram vladi, ki mora sedaj strogo paziti na to, da ohrani najstrožjo objektivnost in nepristranost, ker si je naprtla s tem nezakonitim položajem vso odgovornost. Najmanjša napaka, ki bi se zgodila v upravi, se lahko kruto maščuje. Tudi poljsko-rusinska sprava se ne gane z mesta. Nova izvolitev deželnega zbora ni prinesla nikakršne odločitve in tudi sedanja pogajanja ne kažejo nikakršnega napredka. Niti to ni znano, ali bo gališki deželni zbor sklican ali ne. Dejstvo je, da je ministrski predsednik vprašal vse deželne odbore, ali žele sklicanje deželnih zborov. Tirolski in nižjeavstrijski deželni zbor sta zagotovljena, tudi moravski deželni zbor bo zboroval in izpopolnil svoje konstituiranje. Tudi novi gorški deželni zbor bo sklican, da se konstituira. Gornje Avstrijsko bo najbrže tudi to pot manjkalo, ker tudi tam ni prišlo do sporazuma. Enako je s štajerskim deželnim zborom. (O kranjskem deželnem zboru ni povedal ničesar.) Morda bo septembra vpoklicanih 7 do 10 deželnih zborov. Ker pa je istočasno zasedanje deželnih zborov in državnega zbora izključeno, ni misliti, da bi bil parlament sedaj vpoklican in je vpoklicanje parlamenta pred koncem oktobra skoraj izključeno. Morda je tudi boljše, če prično deželni zbori svoje delovanje sedaj kakor zopet spomladi, ker se odpre na ta način čas med Božičem in Veliko nočjo za plodnosno delovanje državnega zbora. Pred Božičem bo pač težko pričakovati pravega delovanja v parlamentu, ker je treba še rešiti državni proračun za prihodnje leto in ker se naj vrši obenem delegacijsko zasedanje. Ker plenarne seje državnega zbora ob enem z delegacijami tudi niso mogoče, ni pričakovati rešitve velikih predlog, ki bi morale priti na dnevni red, do Božiča.

Mali finančni načrt, ki obstoja iz šest predlog, avtomobilskega davka, totalizatorskega davka, davka na šampanjec, na žganje in osebne davke ter iz zakona o državnih odkazih, je prišel do drugega branja, in če obstoja resna volja, bi se mogel del teh predlog rešiti še pred Božičem. Ostalo bi se potem rešilo začetkom prihodnjega leta.

Če naj državni zbor uspešno deluje, se morajo čim prej vršiti pogajanja med Nemci in Čehi in med Rusini in Poljaki, da se ustvari vsaj modus vivendi in lahko prične državni zbor z delom.

Avstrijski parlament ne stoji pod navadnim pojmom o državnih zborih, marveč je delegacija osem različnih narodnosti, ki imajo zopet popolnoma različne perspektive, vsled česar je napredek mogoč le pod popolnoma drugimi pogoji, kakor drugod.

Pripravimo se tedaj, da bodo deželni zbori in parlament rabili dragoceni čas. Kmalu bodo morali iskati v zgodovini, kdaj je avstrijski parlament bil zadnjikrat skupaj. Wastian in drugi že čakajo na diete, pa ne bo do konca oktobra zaslužka. Žalostno. Državni uradniki tudi čakajo, pa bodo čakali do spomladi, še velikonočnih oblek si ne bodo mogli napraviti. Kako bodo reveži šli za procesijo? Naša notranjepolitična modrost bo res kmalu vredna družica naše zunanje politike. Tako je pač

prav. Harmonija mora vladati povsod. Čudno je tudi to, da delegacije na Dunaju in parlament na Dunaju ne morejo zborovati ob istem času. Parlament gotovo ni nikdar polno zaseden, če je zdaj par poslancev več ali manj, ne bo zaleglo mnogo. Sploh pa ima dan 24 ur. In če odračunamo 8 ur za spanje, ostane še vedno 16 ur. V šestnajstih urah se da mnogo napraviti. Bufet je tudi v parlamentu. Ne manjka tedaj ničesar. Uradniki pa so res potrebni in ne morejo čakati. Sylvestra to sicer ne ovira mnogo in dosti drugih tudi ne, socialna beda pa ne bo prenehala kljub temu.

Tudi državnih odkazov ne bo. Uboge dežele, ki so že računale na ta denar, v kake škripce bo prišel že naš kranjski deželni zbor s svojo večino in ta ni še prav zadnji, ker ima tako »pametno gospodarstvo«! Noben državnik ni bil tako smel, da bi bil povedal ubogi raji popolno resnico. Sylvester je to storil. Verjamemo mu, da smo globoko zavozili, krivi pa so temu pred vsem nemški nacionalci in z njimi drugi vladinovi.

Te dni bomo pač slišali še druge zvonove, Sylvestrova izvajanja pa drže.

Dogodki na Balkanu.

Fides otomana.

V svoji noti veselim z dne 19. julija je zadrževala porta, da zahteva samo reko Marico za mejo in da ji gre samo za posest Odrina. Zadrževala je pozneje tudi, da zahteva samo južni del Odrina s sultanskimi grobovi. Kdor je takrat verjel Turčiji, se je kruto motil. In verjeli so evropski diplomati.

Pozneje je Turčija zahtevala še Lozengrad, še malo pozneje Dimotiko in Ortake, končno Svilen in 15 km zahodno od reke Marice. Da pa še to ni dosti, kažejo zadnja dejstva. Turki so namreč zasedli na desnem bregu Marice kraje Kirdžali, Mustanli, Gumuldzino in Siflu. V Tupaliju, zahodno od Gumuldzine, so ustanovili Turki četo, ki požiga in ropa pri Bolgarih. Dne 31. t. m. je prišla turška konjenica iz Gumuldzine v Ksanti. V Ksantiju je stal 9. bolgarski konjeniški polk, ki pa je imel nalogo, da se na vsak način izogne boju s Turki. Kljub temu se je vnel kratek boj, ker so začeli Turki streljati na umikajoče se Bolgare. Turške čete so zasedle že skoro vse ozemlje, ki bi moralo pripasti Bolgarski.

V Sofiji domnevajo, in tudi to izvira iz škodoželjnosti, da bodo Turki korakali naprej do Drame, Sereša, Kavale in Soluna, ker za Turčijo ne velja več londonska pogodba. V Sofiji se hudo motijo. Boj Turkov velja samo Bolgarski in zlasti proti Grški se bo varovala Turčija nastopiti, ker ji ta s svojo mornarico lahko napravi velikansko škodo.

Niti Srbija, niti Grška pa bi gotovo ne pripustili kršenja svojih mej in turška vojska bi potem morala zlasti pred Srbi najbrže bežati ravno tako, kakor je bežala izpred Kočane.

Iz Aten poročajo sicer, da je krožila tam vest, da so Turki zasedli Dedeagač in potopili grško križarko »Spetzai«. V resnici pa stoji stvar tako: Predvčerajšnjem so se bližale turške vojne ladje Dedeagaču. Poveljnik Ghinis je sporočil to grški vladi in je zahteval instrukcije. Grški ministrski predsednik Veniselos je nato sklenil poslati veselilam noto, ki zahteva končno ureditev vprašanja Dedeagača, ker Bolgari mesta še niso zasedli.

V Sofiji upajo še vedno, da bo tvorila turška nota z dne 19. julija podlago za pogajanja s Turčijo. Kakor smo poročali že včeraj, je bolgarska vlada svojim delegatom celo naročila, da naj takoj odpotujejo, če bi Turčija ne hotela odpoklicati svojih čet z desnega brega Marice. Kaj bi pomenilo tako odpoklicanje, se seveda danes še ne da reči.

V starem tiru.

Grof Forgach naj bi prevzel ureditev naših razmer napram Srbiji. Tako briskiranje avstrijskih narodov pa niti radikalno Nemštvo ne more mirno vtakniti v žep. Kot dokaz temu prinašamo članek, ki ga je natisnila graška »Tagespost« pod naslovom: »Nepoboljšljiva zunanja politika. — Grof Forgach kot strokovnjak za Srbijo.«

»Grof Forgach, ki se je proslavil po celi Evropi s svojimi ponarejenimi dokumenti v srbskem veleizdajniškem procesu in ki je postal po blamaži svojega neslavnega odhoda iz Belgrada in po procesu proti fabrikanu teh dokumentov, Milanu Vasiću, v Draždanih politično nemogoč, je bil poklican v zunanje ministrstvo, in naj bo strokovnjak našega zunanjega ministrstva pri predstojajočih trgovinskih pogajanjih s Srbijo. Grof

Forgach se je vedno močno trudil, da je ob vsaki priliki pokazal svojo vdanost ogrski aristokraciji s tem, da je podpiral njene interese. Tako je deloval kot poslanik v Belgradu za interese ogrskih agrarcev; na poročilih tega zvestega Fridolina ogrskih sovražnikov srbske živine je stala naša politika napram Srbiji. In sedaj naj bo zopet on merodajni faktor pri trgovinskih pogajanjih s Srbijo, ki naj ne samo podpirajo naše gospodarske interese, marveč naj uvedejo tudi, kakor bi radi, da jim verjamemo, novo politiko v balkanskih zadevah?

Ta poziv leži popolnoma v črti prevladanja ogrskega vpliva na zunanjo politiko monarhije. Bolj se kakor pod Aehrenthalom je pod ogrskim magnatom grofom Berchtoldom Ogrska adut v našem zunanjem ministrstvu, ki postaja vedno bolj samooogrsko ministrstvo. Ne glede na vse to, pa mora dejstvo, da naj sodeluje grof Forgach kot strokovnjak za Srbijo pri teh pogajanjih, že naprej ozlovoltiti. V Belgradu vedno prav dobro, da grof Forgach ravno tako malo pozna potrebe industrijske države Avstrije, kakor je ostal v Srbiji vedno distinguished foreigner, ki je videl vse stvari samo iz daljave in skozi očala svojega dragomana. V Belgradu so si na jasnem, da ni eden zadnjih vzrokov napetega razmerja med Avstro-Ogrsko in Srbijo to, da je bila Avstro-Ogrska zadnja leta zastopana v Belgradu od ljudi, ki nikakor niso bili kos svoji nalogi, med tem ko poslaniško osebje ni kazalo prav nobenega interesa za stavljenе mu naloge, ker je smatralo Belgrad samo kot neprijetno prehodno službo. (Značilno za to je, da je naše poslaništvo v Belgradu tekmo zadnjega leta štirikrat menjalo svojega legacijskega svetnika.) In v Belgradu smatrajo izmed vseh poslanikov, ki so v zadnjih letih zastopali monarhijo v Belgradu, grofa Forgacha za onega, ki Srbije ne samo ne pozna, marveč ki jo tudi zaničuje, kakor more ošabno zaničevati samo ogrski grand. In ravno tega moža si je izbral grof Berchtold kot »poznavalca Srbije« za sodelovanje pri trgovinskih pogajanjih. Lahko si je misliti, pod kakim razpoloženjem se bodo vršila ta pogajanja.

Potrebno pa bi bilo, da bi že enkrat energično zopet uredili svoje trgovinske odnose s Srbijo, ki toliko trpe že od časa aneksijske krize. Nemčija nas izpodriva dan na dan bolj, in to ne samo, ker so nemški trgovci samo bolj podjetni, kakor njihovi avstrijski konkurenti in ker spoznavajo ugodni moment; nemško trgovino v Srbiji podpira tudi intenzivno delovanje nemškega konzula v Belgradu, ki ne posreduje samo kupčij za Nemčijo, marveč dela tudi zelo pridno razpoloženje proti Avstriji, med tem ko so našemu, sicer zelo zmogljivemu konzulu, dr. Wildnerju, na vse strani zvezane roke, ker mečejo njegove predloge na Dunaju v koš, dasiravno se bi našel danes komaj boljši poznavalec srbskih razmer, kakor je on. Dr. Wildnerja pa niti avstrijska trgovina, niti avstrijska industrija ne podpirata. Značilno za to je, da se je posrečilo nemškemu konzulu dobiti za berolinsko firmo Wertheim naročilo za opremo nove kraljevske palače (milijonska kupčija, poleg tega pa naravno tudi veličanska reklama), med tem, ko avstrijski konzul ni mogel pregovoriti niti ene velike avstrijske firme za opremo, da bi se udeležila konkurence, dasiravno moremo konkurirati ravno v umetnem pohištvu in na polju opremljenosti stanovanj z Nemčijo, posebno z ozirom na to, da odgovarja belgradski okus našemu.

Če se ne motimo, je izšel ta članek naravnost iz komercialnega zastopstva naše monarhije v Srbiji. Pritožbe so skoz in skoz upravičene in utemeljene, največje vrednosti pa je ta članek, ker jasno kaže, da niti avstrijski Nemci ne morejo biti zadovoljni z našo politiko napram Srbiji.

Kaj pripoveduje slovenski komita Franjo Gorec.

V Belgradu, 2. septembra.

Srbska vojska se je te dni vrnila z bojišča. Z njo so se vrnili tudi takozvani komite ali četniki, ki so v vojni nastopali kot nekeke predstraže in pomožne čete regularni vojski.

S temi komitami je prišel v Belgrad tudi Slovenec Franjo Gorec, o katerem so slovenski časopisi že opetovano pisali.

Gorec je 18leten mladenič, bolj šibke, kakor močne postave, izredno simpatične zunanosti. Deški, še skoraj otroški obraz obkrožajo gosti kostanjasti kodri, lica so mu zagorela, izpod gostih trepalnic mu žare majhne, živahne oči, polne premetenosti in lokavosti.

Gorec je lansko leto izginil iz svojega rodnega kraja — iz Novega mesta ter krenil na Balkan, da tam kaj vstopi med prostovoljce. Ker je v listih čital, da ne puste mladeničev, ki še niso zadostili svoji vojaški dolžnosti, preko meje, je izstopil v Mitrovici v Slavoniji, nadejajoč se, da bo tu našel most preko Save.

Toda mostu ni bilo. Ne da bi si dolgo premišljal, se je odločil preplaviti Savo. Povil je svojo obleko v klopčič, zavil vanj svoje dokumente, si pritrčil vse skupaj na glavi ter skočil v reko in plaval na ono stran. Sredi reke je dosegel splav, na katerem so Bosanci spravljali drva in les nizdol po reki. Na tem splavu je prišel v Šabac, kjer so ga prijeli, misleč, da je kak vohun.

Kmalu so se prepričali, da je sum neopravičen, ter ga izpustili. Na to se je Gorec vpisal med komite ter odšel z njimi na bojišče.

Nad 1200 je bilo teh četnikov, sedaj, ko so se vrnili, jih je ostalo živih samo še nekaj nad 200.

Kot komita je Gorec prehodil vso Makedonijo ter prodrl globoko v Albanijo.

Bil je v neštevilnih borbah in bitkah, svinčenke, granate in šrapneli so padali okrog njega kakor toča, toda njega ni zadela nobena krogla, čeprav mu je v pozicijah ob Carevem selu šrapnel razdrobil puško, ki jo je držal v rokah.

Iz Gorčevih pripovedovanj navajam te-le zanimive podrobnosti:

V bitki pri Kumanovu je padel tudi neki Slovenec, ki je bil v četi komitov. Kako se je pisal, Gorec ne ve, četniki so ga klicali: »Oroslava«. Bil je baže iz Ljubljane ter bil po poklicu elektrotehnik.

Tik pred bitko in svojo smrtjo je pisal pismo svojem. To pismo ima v rokah Oroslovov poveljnik, rezervni stotnik Dušan Dimitrijevič, ki je te dni došel z ostalo vojsko v Belgrad. Čim se vrne domov v Vranjo, pošlje poslednje pismo Oroslovovo njegovim staršem.

Novembra meseca lanskega leta je prišla Gorčeva četa tudi v Elbasan v Albanijo.

V enem izmed tamkajšnjih hanov (gostilen) je našel na mizi več števil »Slovenskega Naroda« iz l. 1911.

Kako je »Narod« tjakaj prišel, kdo ga je prinesel, se vkljub poizvedbam ni moglo dognati.

V drugi vojni je prišla Gorčeva četa tudi v Krivolak, kjer so se vršili, kakor je znano, najlutejši boji med Srbi in Bolgari.

Tu v Krivolaku je naletel v svojo veliko začudenje rojaka, ki je imel tu gostilno. Piše se P o t o k a r in je doma iz Ljubljane.

V borbah pri Krivolaku je med četniki sodeloval tudi sin inženirja Roša, doma iz Trbovelj, Dušan. Izmed 500 četnikov jih je ostalo živih, samo 39, med temi tudi Dušan Roš, ki je te dni napravil maturo na belgradski realki.

Na bolgarski strani se je borilo med prostovoljci več Slovencev, ki so vstopili v bolgarsko armado v prvi vojni. To dejstvo se razlaga s tem, da so Bolgari radi sprejemali prostovoljce, dočim so jih Srbi večinoma odklanjali. Slovenski prostovoljci bi bili radi po prvi vojni prestopili v srbsko vojsko, a jim tega niso dovolili.

Tako so se v drugi vojni morali boriti tudi proti Srbom.

Med temi slovenskimi prostovoljci v bolgarski armadi je bil tudi sin znanega Miroslava Hubmajerja, ki je v sedemdesetih letih igral veliko vlogo v bosanskih vstajah.

Štajersko.

Jesenskega zasedanja štajerskega deželnega zbora ne bo! Kakor vedo povedati graški listi, je povprašal namestnik grof Clary zadnje dni vodje raznih nemških strank in struj po njihovem mnenju glede delazmožnosti štajerskega deželnega zbora in glede eventualnega septembrskega zasedanja. Nemški nacionalci so mu odgovorili, da jim ni ničesar ležeče na kakem septembrskem zasedanju deželnega zbora; dežela nima sedaj denarja in bi bilo isto popolnoma breuspešno. Treba bo počakati, da se reši v državnem zboru finančna reforma in se dosežejo iz dohodkov iste preodkazi deželam; potem se lahko misli na zasedanje deželnega zbora v decembru. Kaj so rekli nemški klerikalci, ni znano. Gotovo pa je, da jim ravno tako kot nemškemu nacionalcem ni za razpust deželnega zbora. Vlada je takoj pritrčila gornjim izjavam z nemškonalcionalne strani — in vse napovedi nemških listov o pomoči prebivalstvu, ki je trpelo vsled raznih vremenskih katastrof, o energičnem pritisku na obstrukcioniste, o razpustu in novih volitvah meseca novembra in de-

cembra so se izkazale kot prazne. Vlada se tudi noče zameriti nemškemu nacionalcem in ne stori nič resnega. Slovenskih klerikalcev pa zdi se nam sploh nikdo nič vprašal ni, kaj mislijo storiti. Nemški nacionalci imajo vsa sredstva dežele v rokah in že gledajo, da njihovi volilci ne trpe škode, kaj je pa z učiteljstvom in slovenskimi kmeti, jih je mala briga. Ne bili bi najbrž slabi preroki, ako bi trdili, da tudi decembra ne bo nič in da se bode kriza v deželnem zboru vlekla še dalje. Doba sedanjega deželnega zbora poteče l. 1915.

V Podlogu pri St. Petru v Savinski dolini je umrl v torek g. dr. Jakob Uratnik, bivši notarski kandidat v Žužemberku. Pokojnik je šele pred kratkim dokončal svoje študije. Naj v miru počiva!

V Velenju se vrši 8. t. m. na vrtu narodne gostilne Ježovnikove, velika ljudska slavnost v prid javnim ljudskim knjižnicam in prepotrebnim naši šolski družbi sv. Cirila in Metoda. Dober namen te prireditve, ki naj bi bila obenem manifestacija slovenskega narodno čutečega življa v Velenju, bo privabil gotovo vse narodno misleče kroge iz cele Šaleške in Savinskih dolin v velikem številu. Izvolil se je že pripravljalni odsek, ki vodi z vzorno marljivostjo vse priprave ter nam jamči za sijajen uspeh veselice pod pogojem, da stori vsak narodnjak svojo častno dolžnost ter politi ta dan v Velenje. »Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju« prosi tem potom vse svoje cenjene starejše in redne člane, da se udeležijo polnoštevilo in s trakovni slavnosti, ki jo priredi o priliki otvoritve pete javne ljudske knjižnice, dne 8. t. m. v Velenju. Skupen odhod z vlakom ob 12:40 popoldne. Železniška zveza vlakov k ljudski slavnosti dne 8. t. m. v Velenju je kakor s Celjem, tako tudi s Slovenjgradcem jako ugodna. Celjani se odpeljejo ob 12:40 popoldne, vrnejo se pa ali z večernim vlakom ali z lojstrskimi vozovi, ki bodo ta dan na razpolago!

Iz St. Janja na Dravskem polju. 1. septembra 1913. Danes je odšel naš kaplan Alojzij Kramaršič v St. Jur ob Ščavnici. Ta gospod je v zadnjem času delil samo zausne in primake. Proti petindvajsetletnici gasilnega društva je storil vse, kar je sploh mogoče storiti. Hodil je n. pr. nad g. grajščaka Klammerja, da bi nam odpovedal lepe prostore, odgovarjal gostilničarja, godbo in ko ni opravil ničesar, je tako pridigoval proti veselici, da je bil od takrat sploh nemogoč pri nas. Tukaj imamo spet krasen primer o delovanju slovenskega duhovništva. Kar ni farovskega, tedaj pa če še zasleduje tudi najplemenitejše cilje kot n. pr. gasilno društvo, mora v blato. A v slovenskem narodu je še toliko odpora in razsodnosti, da bo začel sam soditi in gg. duhovniki, ko bo sodil narod, bo moral v vse obsoditi, če ne krenete na treznjša pota. — Vi Sentjurčani pa bodite oprezní in ne zaupajte!

Sv. Trojica v Slov. gor. Kakor znano, se vrši v Selnici ob Dravi dne 7. septembra proslava obletnice ustanovitve tamošnjega odseka mariborskega Sokola. Lepaki z vabilom na to prireditev so bili nabiti tudi v našem trgu. Bodli pa so nemškutarje tako v oči, da je imel srečo, ostati nedotaknjen, le eden lepak. Bodisi da se je »zmotil« kak odrasli nemškutar, bodisi da je bil »ogorčen« kak nemškurski mlečnozobnež, v vsakem slučaju se zrcali iz tega početja podivjanost in se kaže zagrizenost in sovraštvo proti vsemu, kar je slovenskega, pri ljudeh, ki žive od slovenskih grošev. Vendar pa naj trojiška nemškutarija ne misli, da je morda s svojim početjem oškodovala sokolski odsek v Selnici.

Križevci. Nekega prekmurskega Slovenca je radi velike pobožnosti začel vrag jahati in sorodniki so ga prignali v veržensko Marijanišče, da bi mu tam hudiča izgnali. Natančnejša procedura nam ni znana, le toliko se je izvedelo, da so ga spovedali in žegnali. Ne vemo ali bi obžalovali zabost ljudstva ali perfidnost Salezijancev. Saj jim mora znano biti, da se hudič že 19. stoletja ni dal izganjati in se menda tudi v tem ne bo vstrašil. V zahvalo, da so ga hoteli rešiti vraga, jih je par pometal po tleh. Dobro bi bilo, če bi vsem dal par okoli ušes, da ubogega blazneža ne bi mučili. Seveda če bi se zgodil čudež, bi se začelo romanje v Veržej in nebesa bi bila odprta — seveda Salezijancem. Če bi jih potem še več zblaznelo, kaj za to. Čudno se mi zdi, da na katoliškem shodu v Ljubljani ni bilo referata o misijonih in versko blaznih. Bila bi lepa statistična študija in mogoče bi bilo dokazano, da misijon in alkohol zahtevata že prilično enako žrtev.

Iz Ormoža. Za našo veselico 7. t. m. vlada veliko zanimanje. Na ve-

seličnem prostoru je opaziti dan za dnem živahnejše gibanje; vrše se priprave za vso intenzivnostjo in marljivostjo, kajti samo par dni je še, ko bomo sprejemali v naši sredini znanje in prijatelje iz Slov. gor. Podravja in drugih krajev. Naše mesto bo videlo razne kroje, med njimi posebno priljubljene Sokole. Iz Ljubljane pride deški sokolski naraščaj telovadit s kopji, domači dečki naraščaj nastopi s prostimi vajami, Sokoli štirih društev telovadijo na orodjih in skupno v ljubljanskih prostih vajah. Sokolstvo bo pokazalo, da ne vzgojuje članstva v slabe ljudi in da so očitana, ki jih slišimo zadnji čas, zlobna in neopravičena. Na svidenje! Na zdar!

Drobne novice. V Konjicah je zgorela v ponedeljek ponoči krčma Ignaca Bezovnika in gospodarsko poslopje Karla Bezenška. Obe poslopji ste bili zadnji v Konjicah, ki ste bili pokriti s škodljivimi. — V Brežicah je utonil v Krki 18letni sin vranskega trgovca in župana Schwentnerja. Težko prizadeti rodbini prirčno sožalje! — Iz Maribora. Lekarno »pri zamorcu« je kupil za 70.000 K g. Dragotin Rayman, doslej lekarnar v Mariji Bistrici na Hrvaškem. »Marburger Zeit.« bridko objokuje to »najnovjšo narodno izgubo« mariborskih Nemcev.

Najdeno je bilo v ponedeljek na potu s Kuma v Trbovlje kukalo z etujem. Lastnik naj se oglasi na Južnem kolodvoru pri g. ravnatelju Sajovicu.

Dne 20. septembra t. l.

se vrši

po celem Spodnještajerskem

VI. „Narodna zbirka“.

Koroško.

Ponesrečen planinec. Včeraj je dobilo rešilno društvo celovskega gasilnega društva brzojavko, v kateri se naznanja, da se je ponesrečil na Vrtači neki planinec in se prosi pomoči. Takoj po sporočilu je odšla iz Celovca rešilna ekspedicija. Več o nesreči in ponesrečenju še ni znano.

Mednarodni hotelski tat. Celovec je obiskal predvčerajšnjem član mednarodne tatinske družbe, ki izvršuje najprejrednejše tatvine v raznih hotelih. Mož se je nastanil v nekem hotelu in se izdal za trgovca Adolfa Feigelnja. Že prvo noč je ukradel nekemu tujemu gospodu veliko dragocenosti in drugo jutro pobegnil. Do sedaj nimajo o njem še nobene sledi.

Utonil je pri Spodnjem Dravogradu 35letni, oženjeni tesar, Friderik Schober. Mož je bil v službi pri mestnem stavbenem mojstru Urbanju in je popravljal most pri Spodnjem Dravogradu. Med delom je padel v naraslo reko in izginil v valovju. Truplo ponesrečenca še niso dobili.

Primorsko.

Iz sodne službe. Okrajni sodnik in predstojnik sodišča Just Dietz v Cerknem je premeščen v Tolmin, dež. sod. svetnik in predstojnik sodišča v Tolminu, Matej Primožič in okrajni sodnik z naslovom in značajem deželnega sodnega svetnika, dr. Rigatti-Luchini pri trgovskem in pomorskem sodišču sta imenovana za dež. sod. svetnika za tržaško deželno sodišče; pravna praktikanca Ivan Štrk in Rajko Šestan sta imenovana za sodna avskultanta.

Boj za Trst. V Trstu se je razvil boj, ki ga opravičeno lahko imenujemo, da je to boj med Avstrijo in Italijo — med avstrijskimi in laškimi podaniki, ki bojujejo boj za Trst. Italijani so bili za ta boj bolj pripravljeni, kot se je mislilo, kajti Italijani so delali smoteno in so tudi vedeli, da pride enkrat do boja. Italijani so spravili v Trst nad 40.000 regnicolov iz Italije in jih porazdelili po najboljših službah, bodisi javnih, bodisi zasebnih. Ta močna falanga je razvijala več let in to popolnoma mirno, ne da bi se vlada količikar zmenila za to nevarno početje. Italijani so znali vlado vedno preslepiti s tem, da so improvizirali in tudi gojili vedne boje s Slovenci, češ da hočejo ti zasedi Trst. Obenem pa so Slovence in sploh Slovane izdajali napram vladi kot veleizdajalce, kot državni sovražni element. Nemci so šli na ta lim in so podali zvesto svojo roko Italijanu, češ da ubijeta složno skupnega sovražnika. Na prvi, najhujši in najmočnejši odpor so nalezli Italijani pri Slovencih. Strnili so vse moči, zvezali so se z Nemci, da bi zavrnili

to nevarnost. Ni pa jim šlo pri tem toliko za italijansko narodnost, marveč bali so se, da bi jih Slovenci ne razkrinkali. In besneli so v tem boju proti Slovencem kar so mogli in to ne samo v Trstu, marveč po celem Primorju. In v tem boju je stopil na dan naenkrat in nepričakovano mož, visok funkcionar vlade, mož, ki je uvidel pogubonosno delo Italijanov, ki je spoznal kako ogroženi so interesi avstrijskih državljanov in ki je posegel za odločno roko v ta boj in razkrinkal Italijane. In ta mož je tržaški namestnik princ Hohenlohe. Kot vesten uradnik je namestnik opetovano svaril mestno upravo, da naj odneha od svojega protizakonitega postopanja in naj preneha importirati inozemce na javna mesta. Toda Italijani se za te opomine niso znebili. In tako je bil namestnik končno primoran, da je posegel po radikalnem sredstvu. Storil je to kot uradnik, ki stori svojo dolžnost in kot mož, kateremu so bolj pri srcu interesi svojih sožaljavljanov kot razne druge spletke. Izdal je odlok, s katerim se nalaga mestni upravi, da odslavi vse uradnike-inozemce, ki so na javnih mestih. Ta odlok je bil za Italijane usoden. Ne samo, da izgube laški inozemci nekaj služb, marveč je zadel s tem na glavo njihov sistem in ravno s svojim nestrpnim kričanjem in silnim odporom so pokazali, da so izdani. Kot ose so se zaleteli v namestnika, napadli so Slovence, alarmirali Italijane v rajhu in mahoma je nastal boj, hujši, kot si ga je mislil namestnik sam. Italijani so obrnili, zadeti v črno, svoje kopje naravnost proti vladi in zahtevali, da se jim dovoli kar hočejo. Sledile so konference na Dunaju, pritisnili so laški politiki, stavilo se je namestnika na odgovor, poskusilo se je vse, da bi centralna vlada preklicala te odloke. Toda vse to ni imelo drugega uspeha, kot tega, da so se Lahi izdali in da so pokazali, da so pripravljeni za regnicole napasti tudi svojo vlado. Vsa ta armada se je razbila na kratkem in jednatem odgovoru namestnika, ki je dokazal nujno potrebo napraviti radikalno konec protizakonitemu, protiavstrijskemu postopanju. — Ker je to vprašanje silno velike važnosti tudi za Slovence, je jasno, da so zavzeli tudi Slovenci v ti zadevi javno svoje stališče in ga raztolmačili. To se je zgodilo prvič v seji občinskega sveta, v kateri seji so Italijani sprejeli predlog juridičnega odseka, da se vložijo proti namestnikovi odlokom rekurz na notranje ministrstvo. Drugič pa so objavili Slovenci svoje stališče na javnem shodu, ki ga je sklical politično društvo »Edinost«. — Umevno je, da če so ti odloki namestnika v prilog vsem avstrijskim državljanom, da so koristni tudi Slovencem. Obenem pa je tudi dobro, da so se Italijani, ki so vedno izdajali Slovence za veleizdajalce in črnili pri vladi, sedaj razkrinkali sami kot taki. Tržaški Italijan, avstrijski državljan, bi moral biti vesel, da so mu spravili izpod nog tučca. Kajti gotovo je, da bodo imeli od tega največjo korist v prvi vrsti Italijani, kajti v prvi vrsti so se vedno le ti določeni za namestnikove odslovljenih regnicolov. Toda ta Italijan ni zadovoljen in se potegne rajši za tuja in nahruji vlado. Slovenci se popolnoma strinjajo z načelom Trst — Tržačanom, katero načelo najdemo tudi v namestnikovih odlokih. Slovenci pozivajo vlado, da ostane dosledna in da se ne uklopi laški kamori, ter ne žrtvuje na ljubo tujcem-inozemcem, ki pri vsaki priliki vpijejo »živela Italija« enega svojih najmožnejših in največjih uradnikov. Če bi vlada sedaj odnehala, bi bil to tako sramoten poraz vlade proti irendenti in proti Italiji, da bi mu bilo težko najti para. Italijani kar besne, njihovi prijatelji in zavezniki povodom zadnjih volitev, Nemci pa postajajo vedno bolj hladni. Začenjajo se vedno bolj odmikati onim, s katerimi so se preje ozko zvezali in kateri so se sedaj izkazali javno za vladi sovražni element. Italijani besne in napadajo, toda zaman. **Zakonitih odredb, izdanih v prid svojim državljanom, vlada ne sme uničiti.** — Po znanem shodu Slovencev v Narodnem domu so priredili Slovenci obhod po mestu. Prišli so tudi pred hišo laškega konzula, kjer so glasno izrekli svojo nejevoljo proti postopanju Italijanov, ki smatrajo Trst že za svojo provinco. Lahki so seveda Slovence izzivali in jih tudi napadli. Toda pravočasno jih je razgnala policija, ki je izvršila tudi več aretacij in preprečila hujše izgredke. Pred laškim konzulatom je bil aretiran neki Italijan in laški konzul je takoj posredoval in zahteval, da se moža izpusti. Malo čudno je to postopanje in kaže jasno, kako oblastni so postali že Italijani v Trstu. Protestni shod proti namestnikovi odlokom so priredili seveda tudi Italijani. Udeležba je bila bolj kla-

vrna, govorilo je več govornikov, med temi tudi Gasser. Celo zborovanje je bila, ker se stvarno ne more oporekati odlokom, seveda samo cela vrsta napadov na namestnika, na vlado in na Slovence. Zborovanje nam predstavlja lepo irendentično jeremiado. Po shodu so hoteli napraviti Italijani obhod po mestu in so se zbrali dobro oboroženi v ulici Stadion. Toda policija je njihovo nakano preprečila in demonstrante razgnala. Prišlo je do ostrih nastopov in policija je morala potegniti orožje. Več oseb je bilo ranjenih, toda ti so šli tiho domov, kjer se skrivaj lečijo. Enega pa so odpeljali precej težko ranjenega v bolnišnico. Slovenci, ki so cel prigodek opazovali od strani so se zadržali popolnoma mirno. — To je torej boj, ki se je pričel nenadoma in ki bo odločil o nadaljnji usodi Trsta. Dolžnost vlade je, da razžene to irendentično gneздо in ozdravi z ves radikalnostjo to rakano na avstrijskem telesu. To lo v prid ne le mestu samemu, in ne le avstrijskim državljanom vseh narodnosti, marveč v prid celi državi. Kajti če sedaj vlada podleže, si pridobijo Italijani v Trstu tako močno in neomajno postojanko v Trstu, da bo tvorila vedno nevarnost za avstrijsko Primorje.

Sokol v Cerknem na Goriškem priredi dne 7. septembra 1913 javno telovadbo z ljudsko veselico. Pri telovadbi sodelujeta br. društvo Sokol iz Idrije in Žirov. Igra vojaška godba c. in kr. pešpolka nadvojvodka Franc Ferdinand št. 19 iz Tolmina. Začetek ob pol 4. popoldne. Vabimo vse, ki se hočejo v nedeljo povesečiti, da se udeležijo te prireditve. Vsi v Cerkno.

Nezgodna na vojaškem letališču pri Gorici. Na tamošnjem vojaškem letališču je padel iz male višine vojaški letalni stroj. Letalec je ostal neškodovan, težko poškodovan pa je stroj, katerega so odpeljali v tovarno. Za čas popraviljanja se bodo vojaške letalne vaje popolnoma prekinile.

Kongres psihijatrov. V Gorici se bo vršil dne 10. in 11. oktobra kongres društva avstrijskih psihijatrov.

Slovensko izobraževalno in podporno društvo v Opatiji priredi v ponedeljek 8. septembra (na Malega šmarna dan) izlet iz Opatije v prekrasno Hrvaško obmorsko zdravilišče Cirkvenico z elegantnim in brzim parnikom »Slavija«, na katerem se bode nahajala dobro urejena restavracija, a tudi za zabavo je preskrbljeno v obilni meri. Na parniku bode svirala domača godba. Kdor se hoče zopet enkrat prav dobro imeti, naj ne opusti prilike, ki se mu nudi. Vožnja cena znaša za tja in nazaj 3 K za osebo. Odhod iz Opatije ob pol 3. popoldne, a iz Cirkvenice ob pol 8. zvečer. Torej, kar le miga v ponedeljek z slovenskim društvom v Cirkvenico.

Grški kralj v Trstu. Včeraj se je pripeljal v Trst s kraljevo jacht »Amphitrite« grški kralj s svojo rodbino. Kralj potuje inkognito.

Izgubljen avstrijski torpedo. Včeraj je priplula v puljsko pristanišče nenadoma neka torpedovka laške mornarice. Poročnik Valle se je izkrcal in se je javil pri pristaniškem admiralatu. Naznanil je, da se nahaja na krovu laške ladje avstrijski torped, katerega je izgubila neka avstrijska vojna ladja in katerega so našli Italijani na visokem morju. Italijani so nato izročili torpedo Avstrijcem in po pogostitvi, so jim jo priredile avstrijske oblasti, odpluli popoldne iz pristanišča.

Nemški mornarji za Skader. Predsnočnim se je pripeljal z brzovlakom v Pulj oddelek nemških mornarjev, ki so določeni za Skader. Mornarje so sprejeli oficijelno z vsemi častmi in jih vkrcali na križarko »Geier«, ki je prišla nalašč za to v Pulj. V Pulju je tudi še sedaj nemška vojna ladja »Goeben«.

Morskega soma, dva metra dolgega, je ubil ribič Checo in sicer na višini Isole.

Mladika.

»Materam« je bil naslov članka, ki smo ga priobčili v včerajšnji številki in ki je podajal toliko dobrih misli in zdravih naukov vsem razumnim materam. Ta članek je potekel iz odličnega peresa in narekova'lo ga je toplo srce — upamo torej, da je našel odmeva v vseh tistih krogih, katerim je bil namenjen.

Naj dodamo temu članku še mi nekaj opomb in sicer s posebnim ozirom na institut, ki ga je v Ljubljani poklicala skrb za dobro vzgojo ženskega naraščaja, na »Mladiko«.

Sedem let obstoji ta zavod. Na najlepšem prostoru v Ljubljani, tik pod košatim tivolskim gozdom ima svoje poslopje, v katerem je prostora za sto gojenk. Med Dunajem in Trstom ga ni zavoda, čigar prostori

bi se mogli primerjati poslopju »Mladike«. Vse je novo, vse je vzorno lepo, vse odgovarja najstrožjim higijeničnim zahtevam. Luči in zrak v izobilju, vse kar je mogoče zahtevati, vse nudi ta zavod, čigar vodstvo je v rokah odlične vzgojiteljice in na katerem službujejo same izkušene in priznane izvrstne moči. Po svoji uredbi in po svojih močeh spada »Mladika« med prve zavode te vrste v celi državi in mirnega srca rečemo: malo je bilo stvari od slovenskih rok poklicanih v življenje, ki bi bile ta srečno ustvarjene in tako velikega pomena, kakor je »Mladika«.

»Mladika« si je v sedmih letih svojega obstanka pridobila zaupanje in simpatije v vseh krogih, ki znajo ceniti važnost in pomen ženske vzgoje in zato nam je le prijetna dolžnost, da sedaj, ob začetku novega šolskega leta opozarjamo občinstvo na ta vzorni zavod in priporočamo staršem, naj dajo svoje deklice v »Mladiko«. Bolje jih ne morejo spraviti, kakor so spravljene v tem zavodu.

Ljudje, ki imajo še predpotopne nazore o ženski vzgoji, seveda ne pojmi pomena takega zavoda. Kdor pa ima odprte oči za potrebe časa in življenja, ta ve, da je dandanes tudi ženskemu naraščaju potrebna boljša vzgoja, kakor nekdaj in ta bo znal tudi ceniti »Mladiko«.

Slovensko ženstvo je večinoma vzgojeno v samostanskih šolah in to je morda glavni vzrok, da je vzlic svoji nadarjenosti, v marsikaterem oziru nekoliko zaostalo. Nečemo nič reči zoper samostanske šole; za nekatere plasti srednjega stanu laliko tudi zadostujejo, a znana stvar je vendar, da je vzgoja v samostanskih šolah zelo enostranska in da taka vzgoja dandanes več ne zadostuje. Molitev je lepa stvar in pobožnost tudi, toda v naših časih ima ženska poleg verskih dolžnosti tudi še druge, praktične dolžnosti in če naj te dobro izpolnjuje, mora biti v mladoosti deležna vsestranske, harmonične vzgoje.

Naj nikar nihče ne misli, da je »Mladika« kak zavod, kjer se verouk in verske stvari sploh zanemarljajo. Ne. »Mladika« skrbi za versko vzgojo ravno tako, kakor vsak drugi zavod, pazi pa na to, da vzgoja ni enostranska, nego da je vsestranska. Vzgoja in neguje verskega duha, vzgoja in neguje pa tudi um, značaj in srce. To je velika prednost »Mladike«, v tem tiči njen veliki pomen za vzgojo slovenskega ženskega naraščaja.

Pa še en velik pomen ima »Mladika«. V tem zavodu se vzgoja slovenska mladina v narodnem duhu. Ne da bi se znanje nemškega jezika zanemarljalo. Vsak razumen človek ve, da je dobro in koristno, če zna slovenska žena tudi nemški. V »Mladiki« je preskrbljeno, da se gojenke dobro nauče tudi nemškega jezika. A pri vzgoji je glavno duh — in v »Mladiki« se vzgoja ženski naraščaj v slovenskem duhu, ne v internacionalnem, ki žal vedno teži bolj na nemško stran, kakor vidimo v samostanskih šolah.

Prednosti, ki jih ima »Mladika«, so take, da lahko mirnega srca zakličemo vsem slovenskim roditeljem, ki hočejo svojim otrokom preskrbeti dobro vzgojo: dajte otroke v »Mladiko«.

Dnevne vesti.

+ **Priznanje dr. Gregorčiču.** Tudi mi smo že zabeležili vest, da ustanovi država v Gorici slovensko gimnazijo. To je veličasten kulturni dogodek v našem narodnem življenju in velepomemben uspeh za slovensko stvar na jugu. Sila tega dejstva je premagala tudi »Slovenca« in snoči je priznal: »Ni nobena tajnost, da je to pred vsem dal prizadevanj dr. Gregorčiča, kojega zasluge zlasti na šolskem polju mora vsak Slovenec hvaležno priznati, naj sicer z njim v vsem soglašamo ali ne.« Tako je torej »Slovenec« priznal velike zasluge in velik uspeh možu, ki ga je še pred par tedni metel iz javnega življenja in mu obetal politično smrt, ker se ni uklonil ljudem, ki za slovenstvo niso še ničesar storili. S tem je »Slovenec« obsodil tudi sebe in goriškega nadškofa, najbolj pa svoje prijatelje in pristaše. Dr. Gregorčič je dosegel popolno slovensko gimnazijo v Gorici — kaj pa so dosegli »Slovenčevi« pristaši za Koroško, Štajersko in Kranjsko? Tekom zadnjih let smo dosegli Slovenci dva kulturna uspeha, obrtno šolo v Ljubljani in slovensko gimnazijo v Gorici — a pri nobenem teh uspehov nimajo »Slovenčevi« pristaši niti sence zasluge!

+ **Politično odlikovanje.** Nekaj tednov je tega, kar je bil šef literarnega oddelka zunanjega ministrstva, dvorni svetnik Kania, odlikovan. Dobil je naslov in značaj ministra.

To odlikovanje je vzbudilo senzacijo, zakaj ta Kania je bil duševni oče vseh časniskih hujškarji na vojno, vseh poročil o Prochaski in Paliču, vseh tistih brezštevilnih spletk in afer, katere so za časa balkanske vojne spravljale evropski mir v nevarnost. Temu senzacionalnemu odlikovanju je sledilo zdaj drugo. Šefredakter klerikalne »Reichspošte«, Funder, je dobil komturski križec Franc-Jozefovega reda. »Reichspošta« je list, ki se odlikuje samo po brezvestnosti in je zlasti v balkanski vojni igrala vlogo, ki je ni mogoče dovolj obsojati. Ne glede na gorostasne izmišljotine o vojnih dogodkih, ki se niso nikdar zgodili, je ta list najnesramnejše hujškal na vojno in z najgršimi lažmi skušal ustvarjati zapletljave in konflikte. In sedaj je ta Funder odlikovan! Njegovo odlikovanje je popolnoma v soglasju z odlikovanjem gospoda Kanie — saj sta delala roko v roki in drug drugega spopolnjevala. Funderjevo odlikovanje je le senzacionalnejše, ker je Kania državni uradnik, Funder pa ni v državni službi. Ob sebi se razume, da se je odlikovanje zgodilo na predlog ministra grofa Berchtolda. Sicer je znano, da je grof Berchtold oficijalno zastopal drugačno politiko, kakor »Reichspošta«, a zveze med oficijalno in časnisko politiko so dostikrat jako tesne in nič čudnega ni, če minister, v zavesti svoje odgovornosti, javno drugače govori, kakor pa pusti pisati v nikomur odgovornem listu. Odlikovanje šefredakterja Funderja dovoljuje brezdomno kombinacijo, da je »Reichspošta« v balkanski krizi zastopala želje, prizadevanja in stremiljenja, ki so grofu Berchtoldu simpatična in da se je grof Berchtold v bistvu strinjal z njenimi nameni in z njenim delovanjem. Minister grof Berchtold smatra delovanje »Reichspošte« za zaslužno in zato je njenemu šefredakterju preskrbel visoko odlikovanje. S tem odlikovanjem je razkrito razmerje med zunanjim ministrstvom in početjem »Reichspošte« in to se ne bo spregledalo, kadar bo imela delegacija priliko, vzeti v pretres balkansko politiko grofa Berchtolda. Morda pa grof Berchtold tedaj že ne bo več minister in je tudi odlikovanje dr. Funderja le dokaz, da se minister zunanjih del pripravlja na odhod.

+ **Terorizem poka.** Pod tem naslovom priobčil je snočnji »Slovenec« med svojimi ljubljanskimi noticami notico, v kateri se zaletuje v g. dr. Kokalja, češ, da je povodom zadnjega katoliškega shoda pritekel k gosp. Schreyu in zahteval, naj zastavo odstrani. Ta notica je, kolikor se tiče gosp. dr. Kokalja, od prve do zadnje besede zlagana. Gosp. dr. Kokalji ni bil namreč nikdar pri gosp. Schreyu in ga sploh v soboto popoldne in v nedeljo cel dan ni bilo v Ljubljani, ker se je vrnil še le v nedeljo zvečer iz Gorenjskega. Ta, do pičice izmišljena notica dokazuje zopet jasno, da častivredni »Slovenec« velikanske polomije, ki jo je klerikalna stranka doživela s svojim letošnjim katoliškim shodom, ne more pozabiti in da hoče slej kot prej obdržati svoje prvenstvo na polju laži in častikraje — vse seveda, pod varno zaščito imunitete od strani novega odgovornega urednika, Gostinčarja. Brez te zaščite bi moral častivredni »Slovenec« dajati za to novo svojo laž odgovor pred poroto, pred katero je ravno v zadnjem zasedanju bežal sedaj vpkoljeni njegov odgovorni urednik Miha Moškerc iz strahu pred tiskovno tožbo gđne. Kamile Theimer, ki je z bengalsko lačjo posvetila v skrajno korupcijo klerikalnih generalov, bode najbrže tudi vzrok temu lažnivemu napadu na gospoda dr. Kokalja. Častivredni »Slovenec« je svoji zlagani notici dal naslov: »Terorizem poka«, mi mu pa povemo na uho, da med klerikalnimi generali nekaj poka in da je že prav blizu čas, ko se bodo gotovi generali, ki nosijo danes še veliki zvonce v stranki, čez noč morali poizgubiti precej neslavno v oni nič, iz katerega so se po krivici dokopali do moči, oblasti in brezmejne korupcije.

+ **Škofjeleški častni občani** so postali po milosti župnika Sinkovca, kakor je nedavno poročal »Slovenec«, dr. Šusteršič, Lampe in Jarc. Župan Guzelj, sin pokojnega odločnega naprednjaka, je čutil pri tej priliki potrebo, da je novim »častnim« občanom v družbi Sinkovčevih zlezel osebno v črevesa. Malo več možatoosti bi bili pač pričakovali od župana in nekaterih drugih občinskih mož! Zasluge imenovanih za naše mesto so namreč take, da bi se bila zadnja vas uprla zahtevi nadutega fajmoštra na imenovanje takih častnih meščanov. Dr. Šusteršič se za Škofjo Loko sploh nikdar nismil ni in niti tega se mu ni zdelo vredno izposlovati, da bi se popoldanski brzovlak ustavljal na naši postaji. Se pač ni maral zameriti vitezu Pogačniku, kateremu na ljubo se mora brzovlak ustavljal v Podnartu, mesto v Škof-

ji Loka! Lampetova zasluga pa je ta, da je iz gole nagajivosti skozi dolga štiri leta zavlačeval gradnjo nove kolodvorske ceste, naposled pa jo je dal tako trasirati, da ne bo skoro nič krajša in boljša, kakor stara. In Jarc? Na kranjski gimnaziji se je očitno norčeval iz dijalekta škofje-loških dijakov, pri Jelovčanovi mami na Fari pa ima časih udobno in izredno ceneno letovišče. To so vse njegove »zasluge« za Škofjo Loko. — Tako izgledajo naši najnovejši častni meščani; ni čuda torej, da so se celo v deželnem dvorcu na ves glas smejali Šinkovčevim backom na loškem rotovžu. Sedaj manjka le še, da Škofja Loka dobi še tistega župana, katerega edino zasluži — namreč Tomažvega Pepeta. Starejši naši rojaki, ki nam delajo čast širom domovine, se bodo pa skoro morali sramovati, da so doma iz Škofje Loke.

✚ **Značilno!** Prijatelj našega lista nam piše: V nemški planinski koči ob triglavskih jezerih sem zasledil sledeči vpis v knjigi: **25. 8. 6 Uhr früh: Dr. Heinrich Tuma.** In v rubriki »Vereinsangehörigkeit«: **D. Ö. A. V., Sektion Triest.** Vse v lastnoročni, dobroznani dr. Tumovi pisavi. — Tako je torej odlični slovenski turist in planinski pisatelj, ustanovnik in redni član S. P. D., kar na tešče zatjajil narodnost in planinsko članstvo, samo da ne greši zoper načela jugoslovanske socialne demokracije. Tej stranki namreč pripada, kakor znano, dr. Tuma, odkar je spoznal ničevost najprej naprednih in potem klerikalnih nazorov in narobe. Spričo njegove železne politične doslednosti ni izključeno, da bo prej ali slej poskusil še pri Nemcih. Bergeheil!

✚ **Obrtnikom v poduk in ljubljanskim čevljarjem v uvaževanje.** Iz maloobrtnih krogov se nam piše: Veliki plakati na vogalih in različnih deskah naznanjajo Ljubljani, da je otvorila trdka **Kozina & Ko.** prodajo čevljev na drobno. Že tako imajo najrazličnejše tovarne v Ljubljani svoje zaloge izdelanih čevljev in uničujejo čevljarstvo obrt — zdaj se jim pridruži še nova prodajalna čevljev. **Kdo je ta trdka Kozina & Ko.?** To je podjetje klerikalne stranke. Za trdka Kozina & Ko. so skriti klerikalni denarni zavodi kakor tudi posamezne osebe te stranke, ki pa se ne upajo z imeni na dan, saj ima ta stranka vedno polna usta lepih besed za obrtnike in je tudi na katoliškem shodu reševala obrtni stan z — obljubami. Kaj je vredna klerikalna ljubezen do obrtnika, priča trdka Kozina & Ko. Kaj so jim mar domači obrtniki. Ni še dovolj konkurence s čevlji, da je zdaj čevljarjem še domača politična stranka skočila za vrat in jim hoče odvzeti še tisti, več kakor skromni zaslužek, ki ga imajo? Novega dela imajo čevljarji že tako malo, ker jim konkurenca tujih tovarn odjeda zaslužek, zdaj pa jim hoče za Kozino & Ko. skrita klerikalna stranka še popravljane odvzeti. Ali naj izučeni čevljarji s svojimi družinami poginejo. Gospoda Kregar in Ložar, zakaj se nista proti temu oglasila na katoliškem shodu, če vama je res kaj za malega obrtnika in če so vaše besede, ki jih imata sicer za obrtni stan, poštene in resne. Tako je zopet pokazala klerikalna stranka, kako skrbí za malega obrtnika. Na volilnih shodih rešuje obrtnika, da se kar kadi; videli smo to zadnjič v Novem mestu, ko se je prof. Jarc pokazal med backi, med zavedne obrtnike pa se ni upal. Tudi v Ljubljani bodo zopet prišli dnevi, ko bodo klerikalni agitatorji lovili obrtnike in jih obšipali z vsakovrstnimi obljubami. Takrat pa bomo tudi čevljarji povzdignili svoj glas in z vso odločnostjo nastopili proti taki stranki, ki malo obrt uničuje. Obžalovanja vredni pa so taki obrtniki, ki se za klerikalno stranko pehajo in ne izprevidijo, da jih ona le potrebuje, da svoje cilje doseže, akoprav potem njega uniči. Priporočamo čevljarjski zadrugi, da se pripravijo za prihodnje volitve in organizira in pouči svoje člane, da bodo kakor en moč nastopili zoper to stranko. Naprednemu občinstvu pa priporočamo, naj podpira domačo obrt, ne samo ker je krepka domača obrt v največjem interesu vsega Slovenstva, ampak tudi zato, ker je vendar domača obrt na dobrem glasu in so izdelki domače obrti veliko solidnejši, kakor tovarniško blago.

✚ **Iz srednješolske službe.** Profesor Anton Dokler v Kranju je premeščen na I. državno gimnazijo v Ljubljani. Za prave učitelje na državnih srednjih šolah so imenovani supletenti: Josip Breznik na državni višji realki v Ljubljani, Josip Malnar na državni gimnaziji v Kranju in Adolf Robida na II. drž. gimnaziji v Ljubljani.

✚ **Iz ljudskošolske službe.** Za provizoričnega učitelja in za vodjo enorazrednice na Slapu je imenovan absolvir. kandidat Henrik Zupančič.

— **Katoliško kavalirstvo.** »Delavcem zaslužek odtirgovati ali zadrževati,« tako se glasi eden izmed vnebovpijočih grehov, česar pa naši klerikalni mogotci ne vedo, ali vedeti nočejo. — Stara in revna samica tam nekje na Žabjaku, se je vsled obilnih pozivov v »Slovenca« za časa katoliškega shoda usmiliła Čukov in jih je vzela pod streho. Bilo jih je pet in so prenočevali pri njej po eno, dve, tri in pet noči. Ko so bile vse komedije pri kraju, so se poslovili in hoteli oditi. Takrat pa jih ženica prav rahlo opomni na plačilo, toda Čuki so se izkazali s prostimi nakaznicami za stanovanje. Pa so odšli brez ovire. Reva je vsa zbežat hitela k stanovanjskemu odseku v »Ljudski dom«. Gospodje pa so se začeli čuditi, kako more kaj zahtevati, če je prenočevala ponoči »krščanske mladence«. Končno so jo odpravili s tolažilom: »naj se še enkrat zglesi, kadar bodo vsi računni poravnani, mogoče kaj ostane in takrat bo morda tudi ona kaj dobila.« — Reva pa čaka in bo čakala do sodnega dneva na to plačilo. — To so kavalirji ti komedijashi!

— **Slovanski gostje.** V petek bodo prišli v Ljubljano zopet slovenski gostje in sicer odposlanci vseh avstrijskih učiteljskih organizacij. Prišli bodo Ukrajinci (Rusini), Poljaki, Čehi, avstrijski Srbi in Hrvatje k zborovanju »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, ki praznuje v soboto in nedeljo svojo 25letnico. V ta namen bo v soboto zvečer v veliki dvorani Narodnega doma jubilejski koncert, v nedeljo dopoldne slavnostno zborovanje (v Narodnem domu) in opoldne pa banket v hotu »Tivoli«. Napredno ljubljansko meščanstvo pozivljemo, da se v čim večjem številu udeleži koncerta in slavnostnega zborovanja, in komur je mogoče tudi banketa ter na ta način pokaže, da je Ljubljana napredna, da simpatizuje in sočustvuje z naprednim učiteljstvom. V soboto torej vsi na koncert, v nedeljo pa na slavnostno zborovanje v Narodni dom! Začetek ob 10. uri dopoldne.

— **Jubilej naprednega učiteljstva v Ljubljani.** Slavno ljubljansko učiteljstvo naklonjeno občinstvo vabimo k našemu koncertu, ki se vrši v soboto, dne 6. t. m. ob 8. zvečer v Narodnem domu. Vstopnice dobe se v predprodaji pri gđ. Jerici Dolenčevi. Takisto vljudno vabimo cenjeno občinstvo k našemu slavnostnemu zborovanju, ki bo v nedeljo, dne 7. t. m. ob pol 10. dopoldne v Narodnem domu. Dostop na to zborovanje ima vsakdo. Na zborovanju bodo govorili zastopniki vseh slovenskih učiteljskih zvez. — Slavnostni banket, katerega se udeleže vsi napredni odličnjaki, se vrši v hotu »Tivoli« v nedeljo po slavnostnem zborovanju. Napredne učiteljice so iz prijaznosti vzele vse priprave za ta banket v lastno rezižo. Pri banketu sodeluje bratski salonski orkester Sokola I. Gospodična Hrstova pa ne bo pela. Pomotoma smo zadnjič o tem poročali.

— **V spomin na združitev slovenskega naprednega učiteljstva** izide poseben spominski spis, ki ima očrtati vse delo tekom 25 let. »Učiteljski Tovariši«, glasilo naprednega učiteljstva, izide v slavnostni obliki. Te publikacije se lahko dobe potom ljubljanskih knjigaren, kdor jih želi.

— **Vsled pčičega časa** in da se učiteljstvo v čim večjem številu udeleži v ponedeljek (8. t. m.) velike Ciri-Metodove skupščine v Domžalah, nas naproša »Zaveza«, da tudi potom našega lista prekliče mo izlet v Kamnik, ki je bil določen za nedeljo popoldne.

— **Vnanjim udeležnikom, ki so se priglasili za prenočišča,** naznanjamo, da vsled prijaznosti in gostoljubnosti ljubljanskega občinstva s prenočišči ne bomo v zadregi. Vsak prijavljen udeleženec naj se v to svrhu ob svojem prihodu zglesi v načelstveni pisarni Učiteljske tiskarne, Franciškanska ulica št. 9. Tam bo tč. urad pripravljalnega odbora, kjer dobi vsakdo informacije za prenočišče in banket (od 10.—12. dop. in 2.—6. popoldne).

— **Ponesrečena obrt.** Pred kakimi 14. dnevi izginil je iz Ljubljane tovarnar za pohištvo Parzer, ki je imel svojo delavnico v Kolodvorski ulici. Kakor se sliši, sprejemal je imenovani večja naročila in obenem plačila na račun; pripoveduje se, da je v zadnjem času razne naročnike pregovarjal pod zatrdilom, da pričakuje večje množice lesa, k sklepu raznih naročil na pohištva, ter za ta naročila pobiral kar v naprej denar. Na ta način bilo je baže več strank občutno oškodovanih. Imenovani bil je umetni mizar, ter je izdeloval najfinije vrste pohištva. V zadnjih tednih prodajal je svoje blago po nenavadno nizkih cenah. Delavnica stoji zaprta. Njegovi delavci imajo tirjati

zaostali zaslužek in sicer za več časa nazaj. Da bodo ti vsaj delno dobili svojo plačo, namerava se zaloga pohištva in blaga oblastveno razprodati. — Celo zadevo ima v rokah sodišče!

— **Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano.** Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ograde razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi. Občinstvo se svari pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, kar je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zaplenijo, morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota, ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ograde razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti.

— **Strojarska steza,** to glavnega in stolnega mesta Ljubljane nevredno — škandalozno odkladanje eksperimentov je bila povodom sušenja vsled tega smradljivega odkladanja vlažne postelja zidovja tri mesece prometa zaprta. **Pogrešal ni te steze nihče** in ni bilo med občinstvom prav nobenih tozadevnih pritožb, še celo od znanega šentpeterskega sitneža ne. Snoči so pa to stezico zopet odprli in danes jutraj bil je tu zopet neznošen smrad, ki okužuje vso okolico. Zakaj se je ta steza zopet odprla, je težko uganiti. Nič nimamo proti temu, ako je steza čez dan odprta, če prav bi je tudi čez dan nihče ne pogrešal, da se pa ujava zopet prejšnje stanje, proti kateremu je bilo že toliko upravičenih pritožb, to pa je že prvi škandal.

— **Razpisana srednješolska mesta.** Od 15. do 31. avgusta so bili izdani sledeči razpisi: Gmunden (rlg. T. 8. sept.). Supleture: Moste na Češkem (rlg. L. G. d., D. I. g., M. Ge.), Dunaj XVIII. (r. D. F.), Dunajsko Novo mesto (g. M.), Feldkirch (g. M. Nl.), Linec (g. H.), Celovec (g. Z. asist. mesto). — Kratice in znaki, kakor navadno.

Se enkrat o obsojenem socialnem demokratu. Piše se nam: »Zarja« poroča, da ji piše sodrug Umek: »Vse polno laži je natrosil »Slovenski Narod« v svojem poročilu o sodnijski obravnavi med menoj in gosp. Škerjancem.« — Bodi tu povedano, da je naše poročilo bilo zelo skromno. Če bi mi vse do pičice poročali, kako se je surovo vedel železničar Umek, potem bi šele zacvilila »Zarja«. Za nas je bilo največje zadoščanje, da je sam Umekov zastopnik g. dr. Tomšič, ki je tudi eden vodij socialno — demokratične stranke, javno v sodni dvorani justificiral svojega lastnega pristaša, ter mu celo zagrozil v takim tonu, ki se ne rabi v boljši družbi, da takoj zapusti sodno dvorano, če ne bo Umek miren. Z besedami, katere je izrekel g. dr. Tomšič, je »celo poročilo v »Zarji« na laž postavljeno. — H koncu pa piše Umek, ali bolje »Zarja«: »Zato sem tudi odklonil njihovo odpuščanje.« Umek je v sodni dvorani pričel, katere so pod prisego izpovedale inkriminirane besede, žalil z dolžitvijo, da lažejo in da so lažnjivci, ob sebi je umavno, da so priče, takoj zahtevale od sodišča zadoščanja, kar se je tudi takoj naznanje vzelo. Predno je sodnik izrekel obsodbo, je še vprašal priče, ako Umeku odpuste, ker so pa priče videle, da imajo opraviti z železničarjem, ki ima 1000 K letne plače in poleg tega kopico nepreiskrbljenih otrok, so odstopile od zahteve, da bi se ga sodnijsko kaznovalo; dokaz je tudi ta, da je g. sodnik se napram Umeku izrazil: »Lahko ste hvaležni, da so vam odpustili, kajti zato bi bila veliko ostriješa kazen, kakor pa zato, za kar ste danes toženi. Na to, da je v resnici Umek nekaj godrnjal, ko je bilo že v zapisniku zapisano, da mu priče odpuščajo, se tudi nismo ozirali, ker nam je bilo več od tega, da ne bi trpela njegova družina vsled njegovega zaslepljenega fanatizma. — Če pa hoče Umek, da ga tožimo, — prosimo, da naj se kar še enkrat izjavi, mislimo pa, da se bode kot družinski oče vendar v toliko spametoval, ter nam hvaležen ostal, da ga milostno sodnijsko ne preganjamo. — O tem, kar kvasi o shodu bodi mu povedano le tole: gg. Škerjanec, Juvan in Tauffer so vsi bili prav dosledni v svojih govorih, če pa so dokazali, kako se izrablja v kritičnem položaju, kakor je sedaj naša država, interese železničarjev v gotovo reklamo, vendar ni to nobeno blatenje. — In če je Juvan rekel: »vsaj mi nečemo socialne demokrate organizirati, ampak mi hočemo ono delavstvo organizirati, katero noče iti v socialno — demokratični tabor«, vendar tudi ni to blatenje. — In če je povedal Tauffer, kako se vrste socialno — demokratične stranke v Zagorju krčijo in to

le vsled Čobalovega terorizma, in rekel, da dokaz za to je, da sami socialni demokrati s podpisi poročajo v »Slovenski Narod« o Čobalovem terorizmu,« to tudi vendar ni nobeno blatenje, pač pa vse to resnici odgovarja. — S tem končamo to zadevo!

Nemška pošta v Kandiji. Vsi c. kr. poštni uradi na Kranjskem imajo dvojezične tiskovine in kolikor je meni znano, jih mora pošto osobe izpolnjevati v strankinem jeziku. Sicer je to le formalnost in če se pri obilem delu uradnik pomoti, ni tako zlo. V Kandiji pa dosledno neka gosposdična (aus Berlin) uraduje kljub zahtevi le nemški. Jaz izpolnim tiskovino slovenski, a ona: »Tu pri nas ni nobene politike, poštni jezik je nemški, narodnost pa vi kažite pri drugi priliki. Podpišite tu (nemški tekst), če ne, vam ne morem pomagati!« Mislim sem si: z ženskami pričkatati se, je zadnja. Dobro bi bilo, da bi slavno c. kr. pošto ravateljstvo v Trstu sprejelo k prihodnjemu kurzu za slovenščino tudi osobe iz Kandije. Pa brez zamere! — T. A.

Nasilnež. Pred par dnevi so odpeljali iz Metlike v novomeške zapore nasilneža Jureta Delača. Dne 3. avgusta je namreč popival Delač v Prelogih po vseh gostilnah. Ko se je nabral rujne kapljice tako, da je bil prav zrel za korajžo, je začel v Krznaričevi gostilni razbijati mize, stole in vse, kar mu je prišlo pod roke. Naposled je razbil par šip na oknu, zato ga je porinil gostilničar Krznarič s pomočjo delavca Pavkoviča iz gostilne, v katero se je pa takoj vrnil in nagradil Pavkoviča za pomoč, izkazano Krznariču, s tem, da ga je udaril s steklenico po glavi. Od jeze je začel metati ob tla tudi kozarce. Poskusili so ga izriniti iz gostilne, pa se jim ni dal. Poslali so po orožnike. Najprej pride samo eden orožnik, ki je poskušal z lepa odpraviti Delača iz gostilne, seveda zaman. Napovedal mu je aretacijo in hotel ukleniti ga. Delač je zgrabil orožnika za eno roko in eno nogo in ga je skušal vreči. To se mu ni posrečilo, preprečil pa je s tem, da orožnik ni mogel rabiti orožja, ker se je moral loviti. Tedaj sta prišla še dva orožnika. Zdal se ni branil iti več z njimi na orožniško postajo. Po zaslišanju so ga le z največjo težavo uklenili. Pa še z uklenjenima rokama je premetel vse pohištvo in je deloma tudi zelo poškodoval, v orožnike pa je pljuval. Drugi dan so ga odvedli v našo sodnijo. Med potjo so ga morali naložiti na voz, ker ni maral iti peš. Preklinjal je boga in svetnike. Orožniška patrulja je srečala nad Semičem Delačevega sodelavca Klobučarja. Ta je zahteval od orožnikov, da morajo na mestu izpustiti Delača in je začel patruljo kamenjati. Seveda je bil kmalu z Delačem vred v »špek-kamri«!

Pri nakladi sena je padla raz voz 60letna kajzarica Urša Terlepova v Čužni vasi pri Trebelnem. Pri padcu si je zlomila hrbtnico in je drugi dan umrla.

✚ **France Poliska.** Dne 29. avgusta t. l. je v Idriji umrl France Poliska, c. kr. rudar v poklju, star malodane 84 let. Polnih 40 let je zvesto služil pri rudniku, proste ure pa je pridno vporabljal za lov. Poliska je vžgijel celo vrsto vrlih lovcev. Ko je stopil kot rudar v pokoj, je opravljal vestno in pošteno posel lovskega čuvaja v gozdovih veleposesnikov Kajetana viteza Premersteina. Jana Grudna in Marije Likar. Brez Poliska se ni vršil v tem kraju noben večji lov. Kdo je pač bolje poznal lovišče v občini Jelični vrh, kakor Poliska. Zato je ponavadi pa lovcem odkazoval postajališča (štante). Zadnji dan avgusta popoldne smo ga pokopali. Razen sorodnikov in znancev ga je spremljala lepa vrsta mladih in starih lovcev. Zagodov vrh, Skrnik in Magdalenska gora so se kopali v zlatih solčnih žarkih, ko smo devali v grob možakarja, ki je tolikokrat pohajal po teh vrhovih s puško na rami. Bil je zadnji avgust. Drugi dan pa je zapel lovski rog po gozdovih in pobočjih, ki so bili Poliskov drug dom. Vrli lovec, poštna grča, Idrijske stare korenine — France Poliska naj počiva v miru doli na prijaznem pokopališču Sv. Križa v družbi svojega prijatelja nepozabnega Jana Grudna in drugih umrlih lovcev — tovarišev. — M. Pirnat.

Poskušen vlov. V soboto ponoči je vlomil neki neznanec v pisarno Rikljevcega zdravilišča na Bledu. Poskusil je navrtati železno blagajno, kar se mu pa ni posrečilo, ker je imel preslabo orodje. V pisarni so dobili tatinski sveder in iz žepnega roba improvizirano masko. Odsel je samo en par sandal vrednih 8 K.

V Vintgarju pri Žumru bo v nedeljo, 7. t. m. veselica s koncertom salonskega elitnega orkestra iz Buteta v Istri. Solospevi s premlejava-

njem klavirja, srečolov, šaljiva pošta, brezžična pošta. Zvečer bengalična razsvetljava in ples. Dve tretjini čistega dobička sta namenjeni za vzdrževanje Vintgarja, ena tretjina pa goslinemu društvu in Gorjah.

Padec z drevesa. Pri Sv. Ani pri Trzihu je padel z nekega hrasta 8 m globoko 57letni posestnik Jakob Pernuš. Pri padcu si je zlomil levo nogo in si nevarno pretresel možgane.

Dom na Vršču pri Kranjski gori bo ob priliki žegnjanja v Trenti 7. in 8. t. m. še z vsem izborno preskrbljen. Vreme je na visokem Gorenjskem sedaj čisto poletno toplo, zato naj ne zabi vsak prijatelj planin porabiti še teh zadnjih turistično vabljljivih dni.

Jesenska nogometna sezona. Po drugih mestih v Avstriji se je oficaljno otvorila nogometna sezona pretečeno nedeljo s prav zanimivimi tekami. V Ljubljani se sezona otvori oficaljno na praznik 8. t. m., kajti zadnji dve tekmi je bilo smatrati za training — tekme. K otvoritvi sezone pride hrvaški klub »Croatia« iz Zagreba, ki tekmuje z rezervo ljubljanske »Ilirije«. »Croatia« je sicer topot prvokrat v Ljubljani, vendar se lahko trdi, da je to nekako enako močno moštvo kot rezerva »Ilirije« v sedanjih njeni sestavi. Stali si bode torej nasproti dve precej enaki moštvi in zato bo tekma gotovo zanimiva do konca. Letošnja jesen tekmuje ljubljanska »Ilirija« še z različnimi, od nje precej močnejšimi klubi. Pogaja se namreč radi tekem v Ljubljani z različnimi hrvaškimi, graškimi in celovškimi klubi. Ako pride do sklepov, ne bomo imeli v Ljubljani samo skozinskoo zanimivo, marveč tudi prav živahno sezono.

Nesreča v steklarni v Zagorju. 22letni delavec Ivan Miglič se je v steklarni v Zagorju dne 26. avgusta zelo nevarno opeknel na desni nogi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer je predvčerajšnjem umrl.

»Zaročenca«, krasen veleznimiv film po Manzoniem romanu »I Promessi Sposi« je eden najboljših kar se jih je dosedaj predvajalo. Krasne, slikovite pokrajine ob Lago di Como, Monza, Milan, velefinascerenija ter grozopolni prizori divjanja kuge v Milanu vzbujajo največjo pozornost med gledalci. Glavne vloge igrajo najboljši italijanski umetniki, kakor: Christoforo, Ruspoli, Don Rodrigo, Ugo Fardi itd. — Ta krasen velikanski film predvajal se bode od sobote 6. do torka 9. t. m. v kinematografu »Ideal« pri vseh predstavah in je dostopen tudi šolski mladini. Predvajanje traja 2 uri in se vrše predstave ob 3., 5., 7. in 9. Cene razen II. prostora za 10 vin. zvišane.

Kinematograf »Ideal«. Krasna veseloigra »Moric in njegov prijatelj« ter ostali, velefin spored predvaja se danes zadnjič. — Jutri »Specialni večer« z dramo »Morska podgana«.

Semeni. Na večerajšnji semenj je bilo prignanih 276 volov, 146 krav, 44 telet, 515 konj in 31 prašičev za rejo. Na semnju sta bila licitacijskim potom prodana tudi dva vojaška žrebca, katera je kupila spedijska trdka »Balkan« za 960 K.

Tatvini na trgu. Včeraj je bila ukradena gđ. Mariji Babnikovi na trgu iz žepa nova rjava denarnica, v kateri je imela nov tolar za 2 K, nov robec in nekaj drobiža. Posestnici Mariji Dežmanovi iz Zgornje Bernika okr. Cerklje pa je, bila danes tudi iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imela 10 K drobiža.

Prvi fazan na trgu. Danes je bil prinešen na trg prvi fazan, kateri je bil prodan za 2 K 80 v.

Našo se je na poti s Kuma v Trbovlje kukalo z etuijem. Kdor ga je izgubil, ga dobi pri g. Sajovicu na Južnem kolodvoru.

Narodna obramba.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Domžalah pozivlja vse one, ki reflektirajo na kosilo ob prikliski skupščine družbe sv. Cirila in Metoda v Domžalah dne 8. septembra 1913, da se jim dopolnje pravčasno potrebne znake.

Dolenjci, ki ste dobre volje, ne zamudite veselice Ciril — Metodarije v Trebnjem dne 7. septembra. Pikel se bo janjec in prašiček, na razpolago bodo tudi različna mrzla jedila, slaščice itd. V dobro voljo nas bo spravila dobra dolenjska kapljica. Želne potolaži izborno pivo, za prijetno zabavo je dobro preskrbljeno. K obilni udeležbi vabi — o d b o r.

Društvena naznanila.

»Radogoj« naznanja, da poteče rok za vlaganje prošnje dne 8. septembra. — Prepozno vložene ali nezadostno opremljene prošnje se takoj zavrnejo; druge nego pri dru-

štvenem tajnistvu vložene, se smatrajo nevladenim. — Z ozirom na malo letošnje razpoložnost, bo mogoče razdeliti le malo podpora.

Sestanki notarskih kandidatov. Tukajšnje društvo notarskih kandidatov namerava napraviti — kakor čujemo od merodajne strani — vsako leto kolikor možno sestankov srom slovenske domovine. Vsak začetek je težak, a vendar rase že sedaj na vseh straneh zanimanje za te sestanke, ker je očividno njih koristen smoter. Pa saj naj tudi pri nas taki sestanki omogočijo ljubeznivo in vsega modrijanstva prosto medsebojno seznanjevanje prihodnjih slovenskih notarjev, razmotrivanje splošnega kandidatskega in notarskega položaja ter socialne relacije, naj omogočijo medsebojno proučitev razlike pravnih in poslovnih slučajev na deželi in v mestu na Kranjskem in na Štajerskem, na Primorju, ali sploh drugod pri nas Sloveniji. Bodo naj torej temelji za izcimljenje in rast stanovske zavednosti in če treba predvsem tudi stanovske organizacije za slabe čase. Za letošnji prvi sestanek je določilo društvo na Spodnjem Štajerskem ležeče Vransko, ki ga je odprla avtomobilska proga po zgodovinskem Črnem grabnu in čar romantične Trojane za tvariše iz Kranjske, ki je pa tudi zlasti za tovariše s Štajerske zaradi ugodnih prometnih zvez najprikladnejši kraj. Upajmo na dober uspeh.

Slov. pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« namerava o priliki svoje-ga izleta v Kamnik obiskati tudi grob pokojnega nesmrtnega pesnika Antona Medveda na Zalah pri Kamniku.

Vrtna veselica pevskega društva »Slavec« se vrši v ponedeljek (praznik), dne 8. septembra na vrtu restavracije »Novi svet« na Marije Terezije cesti, s petjem, plesom, keglanjem na dobitke in drugimi zabavami. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina prosta. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica dne 14. septembra.

Načelstvo zadruga krojačev, krojačic itd. naznanja cenjenim članom in članicam, da se vrši prihodnja preiskušnja za vajence, vajenke oziroma pomočnike v dneh od 22. do 25. septembra v navadnih prostorih. Prošnji za pristupitev k skušnji, je priložiti šolsko in učno spričevalo in določena takša in isto vložiti pravčasno pri načelstvu zadruga krojačev v Ljubljani.

Šišenski »Sokol« priredi cvetlični dan v korist slovenskega »Sokolstva« v ponedeljek, dne 8. septembra 1913 na cestnem omrežju spodnješišenske občine. — Napredni Šiškarji, zopet apeliramo na vašo neomajano zvestobo in zavednost, da izpolnite svojo narodno dolžnost in opomorete »Sokolstvu« do gnotne podpore, ki jo je posebno sedaj potrebno. — Vsi oni, ki imate cvetlice, darujte jih »Sokolu« za to plemenito narodno prireditve in ne pustite, da zvenijo po vrtovih, ampak da doprineše cvetje izdatno podporo za uresničenje sokolskih stremiljenj. — Ve zavredna dekleta pa, odvajate se klicu »Sokola« in pojdite in razpečujte pridno cvetje, da bode uspeh tem lepši. — Pokažimo svetu, da smo bili in bomo! Na zdar!

Iz Mokronoga. Dne 7. septembra, v nedeljo, se pripelje sloveči pevski zbor »Svoboda« iz Idrije v Mokronog, kjer priredi svoj koncert. Prijatelje petja se opozarja, da se tega izvanrednega užitka udeleže v največjem številu.

Jubilejna plavalna tekma v Karlovcu. Hrvaški akademski športni klub iz Zagreba priredil je v nedeljo v proslavo svoje desetletnice jubilejno plavanje tekmev Karlovcu in se je iste udeležil tudi športni klub »Ilirija« iz Ljubljane z jako častnim uspehom. V splošnem dosegli so se boljši rezultati, kakor lansko leto in je tekma v vsakem oziru nad vse uspešna. Evo rezultate: V plavanju na 100 m prosti štil za prvenstvo kraljevine Hrvaške in Slavonije zmagal je I. Ravnik (Ilirija) — Ljubljana) v 1 min. in 5 sek. II. Prikril (Hašk), III. Esapovic. V plavanju na 50 m prosti štil za prvenstvo kraljevine Hrvaške in Slavonije bil je I. Ravnik v 36¹/₂ sek. (Ilirija — Ljubljana). II. Esapović (Hašk), III. Prikril. Pri plavanju na 1000 m bil je I. Bogovič (Olimpija — Karlovec) v 15:37¹/₂ min. II. Dimic (Hašk), III. Zepić. V prsnem plavanju na 400 m I. Bogovič (Olimpija — Karlovec) v 6 min. II. Kandare (Ilirija — Ljubljana). V plavanju štafete na 400, 300, 200 in 100 m konkurirali so samo dve štafeti Haška in je zmagala štafeta B v 14 min. 54¹/₂ sek. V oceni klubov po zmagah dobil je Hašk 14 pik in s tem tudi pokal »Zagrebačkog Zbora«, Ilirija — Ljubljana 10 in karlovska Olimpija 8 pik.

Prosveta.

Koncert slovenskega pevskega društva »Ljubljanski Zvon« in »Kamniškega salonskega orkestra« v nedeljo, dne 7. septembra t. l. v Kamniku. — Sposed: 1. Mendelssohn: »Svatbena koračnica«. 2. F. Ferjančič: »Tone solnce, tone,« mešani zbor. 3. R. Wagner: »Prihod gostov na Wartburg« iz »Tannhäuserja«. 4. E. Adamič: »Ptička«, St. Mokranjac: »Srbske narodne pesmi« II. šopek, mešana zbor. 5. Chopin: »Rondo«, klavir gđ. Milka Novakova. 6. Dr. A. Schwab: »Se ena,« mešani zbor. Odmor. — 7. Beethoven: »Andante« iz 5. simfonije. 8. a) O. Dev: »Vigred se povrne«, b) E. Adamič: »V snegu«, c) Dr. G. Ipavic: »Lahko noč«, mešani zbor. 9. A. Hajdrih: »V sladkih sanjah«, moški samospev. 10. V. Parma: »Pozdrav Gorenjski«. 11. Dr. B. Ipavic: »Prošnja«, moški samospev s tenor — samospevom (g. J. Lumbur). E. Adamič: »Mlad junak po vasi jezdi«, mešani zbor. 12. Fučik: »Triglava«, koračnica. — Začetek koncerta ob 5. popoldne. Vstopnina 1 K za osebo, otroci prosti. — Koncert se vrši v vrtnem salonu »Društvenega doma«. Orkestralne točke vodi skladatelj Emil Adamič, pevske pa pevovodja »Ljubljanskega Zvona« gosp. Zorko Prelovec.

Slovinci! Slovenke!

Prvega oktobra poteče 50 let, kar je prvi Sokol na slovenskem jugu razprostrl svoja junaška krila nad belo Ljubljano.

Odveč bi bilo poudarjati kakega pomena je Sokolstvo za naš mali slovenski narod, odveč bi bilo poudarjati, koliko da je v tej dobi slovensko Sokolstvo storilo za Slovenstvo. Zlasti v zadnjem desetletju se je Sokolstvo začelo močno razvijati, njegovo delo se množi, pa tudi čimdalje bolj pogloblja. Intenzivno notranje delo, kakor tudi vnanji nastopi pa zahtevajo izdatnih gmotnih sredstev. Slovenski Sokolski Zvezi naraščajo od dne do dne večji stroški — od včlanjenih društev, ki jim člani večinoma niso premožni, pa ne more zahtevati takih organizacijskih prispevkov, da bi krili vse izdatke Zveze.

V bližnjem času nas čakajo velike naloge! Zlasti pa bosta zahtevala velikih sredstev III. slovenski vsesokolski zlet v Ljubljani, prevažna ta prireditve ter mednarodna telovadna tekma v Parizu, kjer bo našim sokolskim borcem braniti sijajno mesto, pridobljeno na prejšnjih tekmah evropske mednarodne telovadne Zveze.

Slovinci! Slovenke! Prvič po preteku polstoletja se slovenski Sokol sam obrača do vas za posebne prispevke.

Dne 14. septembra 1913 priredi Slovenska Sokolska Zveza po vsem Slovenskem cvetlični dan. Segajte marljivo po cvetkah, ki jih bodo razpečavale slovenske Sokolice, žrtvujte, kolikor morete, da pripomorete Sokolu, laže vršiti prevažno nalogo sokolsko.

»Na zdar!«

Predsedstvo Slovenske Sokolske Zveze.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Zanemarjena ženska.

Marija Babrija, 50 let stara, brez posla v Medvodah, je bila strastno vdana pijači. Da ima burno življenje za seboj, sledi že iz tega, da govori razum svojega materinskega jezika tudi nemško, italijansko, češko in madžarsko. Obdolženka ima v Trstu in v Ljubljani prepovedan povratek, zato se vedno klati po ljubljanski okolici, pa tudi v Trst se je vrnila, a imela je smolo, ker so jo prijeli, zaprli in izgnali. Klatila se je tudi po Šiški, ker se je tako napila, da je na cesti obležala, kjer jo je našel stražnik in odvedel v zapor. Drugi dan pa ko je čakala na glavni policiji na zaslišanje, se je v italijanskem jeziku o pokojni cesarici Mariji Tereziji tako žaljivo izrazila, da se je uvela proti nji obravnavana. Obsojena je bila na 15 mesecev ječe.

Železniškega čuvaja okradel.

Že večkrat zaradi tatvine kaznovani Karol Schindler, 22 letni strojni ključar iz Vratislave v Pruski Šleziji, pravi, da je nameraval iti v Trst, da si poišče službe. Na poti iz Zidanega mosta na Savo videl je čuvaja Janeza Oblaka, ko je s svojimi ljudmi zapustil čuvajnico. To priključilo je porabil Schindler, odprl je čuvajnico in ukradel 386 kron in nekaj drugih stvari. Posrečilo se je kmalu tatvu vjeti. Sodišče ga je obsodilo na 18 mesecev težke ječe in ga izgnalo iz Avstrije.

Zrel ptiček.

19letni Andrej Možina, hlapec v Knežaku, je bil kljub svoji mladosti že večkrat kaznovan. Sedaj je opeharil posestnika Jožefa Potepana iz Male Bukovice, kateremu je obljubil, da vstopi k njemu v službo ter prejel 3 K predjuma. Po preteku malega časa je zopet prišel k njemu ter zahteval 10 K, češ, da mu je mati zbolela, kar pa ni bilo res. Potepan mu je to verjel in izročil 10 kron. Seve da ni Možina mislil k njemu vstopiti za hlapca. Dne 1. junija t. l. je srečal na nekem samotnem kraju neko, 15 let staro dekle, katera je šla v družbi dveh tovaršic. Ko so te Možino zagledale, so stekle vsaka na drugo stran. To 15letno deklico, katero je zalezoval obdolženec, je pa Možina vjel, jo vrgel parkrat ob tla, jo tiščal z eno roko za vrat, z drugo pa izvršil hudodelstvo oskrumbe. Šele na vpitje deklice jo je spustil. Obdolženec ne taji dejanja. Obsojen je bil na 13mesecev težke ječe.

Razne stvari.

* Zionistovski kongres na Dunaju. Z Dunaja poročajo: Včeraj se je otvoril zionistovski kongres, ki se udeležuje 9000 oseb, med temi 550 delegatov. Kongres se bavi z vprašanjem ustanovitve hebrejskega vseučilišča v Jeruzalemu. Kongres se še vrši.

* Izkopine v Črni gori. Iz Berlina poročajo: Interesantno odkritje je napravil v Črni gori monakovski antropolog dr. Falkenschupp, ki je s pomočjo nemške vlade napravil počeno potovanje po Črni gori. V Feronino blizu Cetinja je našel kakih 900 košenih ostanov in mnogo kamnatega orodja, kakor so ga rabili ljudje pred 12.000 leti.

* Grozen zločin ženske. Iz Mannheima poročajo: Grozne zločine je predvčerajšnjim izvršila žena delavca Ludovika Freilerja. Popoldne je prerezala svojemu dveipolletnemu sinu grlo, odrezala potem svoji trinpolletni hčerki obe roki. Na to je sama sebe usmrtila s tem, da si je prerazala vrat. Težko ranjena hčerka je kmalu na to umrla. Govori se, da je bil vzrok temu groznemu činu prepir, ki ga je imela s svojim tastom in svojo tačso.

* Idealna vas. V francoski pokrajini Doubs leži majhna občina Blanche Fontaine, ki ima posebno zanimivost. V tej občini je samo en volilec. Občina je siromašna in vsi možki gredo za zaslužkom po svetu, vsled česar je v celi občini samo en volilec, ki pa je zelo natančen in vesten. Kadarkoli so volitve, se obleče prazniško in gre, da odda svojo glasovnico. V tej občini ni vsled tega nikakih političnih sporov ali nemirov. Samo to je neljubo, ker volitev v tej občini ne more biti tajna, ker se rezultat volitev za vsako občino posebej objavlja. V tej občini je vsaka volitev tudi soglasna.

* Železniške nesreče. Berlinski »Lokalanzeiger« poroča iz Soluna: Na železniški progi Solun — Carigrad je na postaji Sarghol več držejočih vozov zadelo ob grški vojaški vlak. Več vozov je bilo razbitih. Štiri osebe so bile usmrčene, 22 pa bolj ali manj ranjenih. — Iz Belgrada poročajo: Na železniški progi Niš — Vranja sta pri postaji Čep predvčerajšnjim ob 5. jutraj trčila dva vlaka. En vlak je bil prazen, v drugem so bili vojaši. Deset vojakov je bilo usmrčenih, 14 pa težko poškodovanih. — Iz Londona poročajo: Predvčerajšnjim jutraj sta pri Aisgihu med Hawes — Junctionom in Kirkby — Stephenom trčila dva ekspresna vlaka Midland — Railwaya, ki sta oba vozila proti jugu. Uradno poročajo, da je bilo devet oseb ubitih, deset pa ranjenih.

Telefonska in brzojavna poročila.

Česka upravna komisija.

Praga, 4. septembra. »Prager Tagblatt« je poročal, da je upravna komisija v vprašanju notranjega službovanja komisije za nadziranje pivovaren pristansko postopala v prilog Čehom. Upravna komisija je imela včeraj sejo in dementira vse te vesti, kakor tudi vest o uradnikih, kjer se je komisija strogo držala ključa 1 : 3.

Galicija.

Dunaj, 4. septembra. Načelnik ukrajinske zveze poslanec dr. Lewickij je imel konferenco z ministrskim predsednikom zaradi bede vsled povodni. Nato je razpravljaj tudi o volil. reformi ter naglašal, a se Rusini pripravljani k pogajanjem na podlagi svoj čas od Poljakov označenih pogojev. Če bi se poljske stranke sedaj ne hotele več pogajati na tej podlagi, bi tudi Rusini izpremenili svoje zahteve.

Volilna reforma na Tirolskem. — Predarlško.

Inomost, 4. septembra. Poslanci nemške svobodnomislelne stranke na Tirolskem so imeli včeraj zborovanje, na katerem so se bavili z deželno volilno reformo ter izjavili, da je taka volilna reforma, kakor jo predlaga odsek, absolutno nesprejemljiva.

Inomost, 4. septembra. Predarlški deželni odbor je prosil vlado za sklicanje deželnega zbora 23. t. m. Želji se bo ustreglo. V tem zasedanju pride zopet na razgovor ločitev uprave Predarlškega od uprave Tirolske.

Ogrsko.

Budimpešta, 4. septembra. Včeraj se je izvršil odločilni korak za ustanovitev Andrassyjeve stranke. Nova stranka se trudi pridobiti tudi fuzijonirane neodvisne stranke.

Hrvaško.

Zagreb, 4. septembra. V tukajšnjih političnih krogih pripisujejo včerajšnjemu ogrskemu ministrskemu svetu veliko važnost. Seveda ni pričakovati, da bi se komisariat odpravil, marveč gre pred vsem za predel. Hrvaške stranke zahtevajo striktno priznanje hrvaškega službenega jezika v smislu nagodbe.

Kolera.

Vukovar, 4. septembra. Hrvaška deželna vlada je prepovedala v sremski županiji vse letne sejme, ker se tam kolera opasno širi. Justične in finančne oblasti so naročile uradom, da naj strank ne kličejo v urade.

Vilajet Bosna.

Sarajevo, 4. septembra. Nekaj hrvaških poslancev je sklenilo ustanoviti v Sarajevu klub hrvaške stranke prava. Deželna vlada pa statutov ni potrdila ter prepovedala ustanovitev kluba. V svojih razlogih pravi vlada, da je klub protipostaven in v svojih ciljih naperjen proti državnim temeljnim zakonom, ker zasleduje združenje Hrvatov v Istri, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter hoče vršiti tudi kontrolo nad deželnimi poslanci, kar ni dopustno. Proponenti kluba hočejo vložiti rekurz na ministrstvo.

Poset na Dunaju.

Madrid, 4. septembra. Španski kralj Alfonz pride meseca novembra na Dunaj.

San Giuliano in Berchtold.

Rim, 4. septembra. Z vso gotovostjo se zatrjuje, da bo italijanski zunanji minister di San Giuliano še tekom tega meseca obiskal grofa Berchtolda.

Pomiloščenje.

Madrid, 4. septembra. Španski kralj je podpisal dekret, s katerim pomilošča šest na smrt obsojenih oseb, med njimi tudi atentatorja Sancheza Allegreja.

Revolucija na Kitajskem.

Šangaj, 4. septembra. Nanking je v posesti vladnih čet. Vstaši se umikajo z Levjega griča. Pri južnih vratih so se vršili celo noč luti boji, v katerih je padlo 200 vstašev. Glasom brzojavke iz Wuhuja je revolucija popolnoma omagala. Vlada obvladuje sedaj celo dolino reke Jangtse.

Dogodki na Balkanu.

Nova kritična situacija.

Atene, 4. septembra. Vlada je sklenila preložiti objavo glede dopusta rezervistov iz sanitarnih ozirov za poznejši čas.

Dunaj, 4. septembra. Izvedba bukaškega miru je naletela na izredno velike težkote, ki so se pojavile pred vsem zato, ker Bolgarska do danes še ni mogla zasedati pozicij, ki so ji bile prisojene v bukaškem miru. To velja pred vsem za

Dedeagač.

Grki bi bili morali glasom bukaške mirovne pogodbe zapustiti to mesto že 18. avgusta. Grška vlada zatrjuje, da je to takrat tudi že storila, pozneje pa je bila v varstvo grških prebivalcev prisiljena, zopet zasedati mesto in pristanišče, ker bolgarska posadka, ki je dospela tja ni zadoštovala, da bi vzdržala red in mir.

Kakor poročajo nadalje iz Aten, je prislo pred Dedeagač turško vojni brodovje z očitnim namenom, da izkrca čete in zasede mesto. Ko pa se je prikazalo grško vojni brodovje, se je turško brodovje umaknilo. Gotovo pa je, da Turčija ni opustila svojega namena, kar je razvidno že iz dejstva, da še vedno zasedajo turške čete postojanke v zahodni Trakiji.

V grški javnosti se oglašajo zato vedno močnejši glasovi, ki zahtevajo, da naj Grška ne pripusti, da bi padel Dedeagač v turške roke. Če

mesto ne ostane Bolgarski, naj pripade Grški, ker ima Grška več pravice do tega mesta kakor Turčija.

S tem vprašanjem se je bavil tudi grški ministrski svet. Kaj je sklenil, ni znano, da pa so bili njegovi ukrepi zelo važni, je razvidno iz tega, da je grška vlada pod pretezo, da obstoja nevarnost, da se kolera razširi, odgodila že ukazano demobilizacijo grških čet in naročila svoji vojni mornarici, da naj bo pod polnim parom pripravljena, da odplave.

Grška vlada je odposlala veleislam tudi noto, v kateri zahteva, da naj dajo velesile

Grški mandat.

da reši vprašanje posesti Dedeagača.

Grška vlada dobro ve, da je v današnjih razmerah prav lahko mogoče, da postane iz takega provizorija definitivum.

Vprašanje Dedeagača tedaj grozi postati novo ognjišče nemirov in konfliktov.

Bolgarska in Turčija.

Carigrad, 4. septembra. Bolgarska delegata Savov in Tošev sta prispela s svojimi vojaškimi svetovalci sem. Sprejeli so ju delegat Načović in dva odposlanca turške vlade. Turško vojaštvo je izkazalo generalu Savovu čast. Danes popoldne so se delegati odpravili s posebnim parnikom v Jenikej, kjer so konferirali ob 11. popoldne z velikim vezirjem. Bolgarski delegati so ob priliki bairamskega praznika čestitali sultanu.

Bolgarska in Romunska.

Sofija, 4. septembra. Bolgarska in romunska vlada sta se sporazumeli, da preišče mešana komisija škodo, ki so jo napravile romunske čete bolgarskim prebivalcem. Če ne pride do sporazuma, bo preiskala to zadevo višja komisija delegatov obeh vlad in lokalnih oblasti.

Bolgarsko posojilo.

Pariz, 4. septembra. »Temps« poroča iz Sofije: Ker potrebuje Bolgarska nujno denar, je verjetno, da se bodo pogajanja s porto hitro končala. Bolgarska potrebuje skupaj 795 milijonov frankov, od teh pa 400 milijonov takoj.

Z belgradskega dvora.

Belgrad, 4. septembra. Prestolonaslednik Aleksander in princa Arzen in Pavel so včeraj jutraj odpotovali na francosko Riviero.

Turške finance.

Carigrad, 4. septembra. »Tasvir-i-Efkia« poroča, da se pogajajo nekatere banke s porto zaradi predjuma 3 milijonov funtov, za katere nudi porta kot jamstvo dohodke iz desetine in carine. Pogajanja baje dobro uspevajo.

Turški dreadnought.

London, 4. septembra. Včeraj je splul v ladjedelnici Wiche najnovjši otomanski dreadnought, največja ladja te vrste na svetu. Dreadnought ima 10 topov po 13¹/₂ colov ter oklop, debel 30¹/₂ cm. Ladja »Rešatieh« je 166 m dolga ter sega 8³/₄ metra v vodo, hitrost 21 vozlov.

Izseljevanje.

Bukarešta, 4. septembra. Romunska vlada je dovolila poldrug milijon frankov kredita za nakup posesti onih Bolgarov, ki se nameravajo izseliti na Bolgarsko.

Za albanske roparje.

Dunaj, 4. septembra. Predsednik avstrijskega Lloydja dr. Derschatta je včeraj delj časa konferiral s sekcijkim načelnikom v zunanem ministrstvu Ippenom, o albanskih službah.

Nesreča na Triglavu? »Tagespost« poroča: Gimnazijskega profesorja Frana Zechnerja iz Opave, ki je na Bledu na letovišču, že od 25. avgusta pogrešajo. Ta dan je brez vodnika napravil izlet na Triglav. V hotelu je rekel, da se v treh dneh vrne na Bled. Ker se do včeraj še ni vrnil in ker nimajo nikakršnega poročila o njem, se boje, da se je ponesrečil.

Prečitane napredne časopise

zbira in razpošilja tajništvo Narodno-napredne stranke. Časopisje je danes najmočnejša idejna moč. Izvrševalni odbor prosi vladno svoje somišljenike v Ljubljani, da pošiljajo redno vsak četrtek prečitane napredne časopise preteklega tedna v tajniški urad (Wolfova ulica 10/I.) ali naj vsaj naznanijo tajništvu svoje naslove. Poleg tega zbirajo krajevna politična društva prečitane časopise v svojem okraju.

Listnica uredništva.

Gosp. Josip Fleischmann v Metliki: Potrjujemo, da niste v nobeni zvezi z notico »Sličice iz belokranjskega življenja« v št. 196. »Slov. Naroda«.

Darila.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je dobila meseca avgusta 1913. l. sledeče prispevke:

I. Prispevki iz nabiralnikov.

Podružnica Semič, i. s. Klander 34 vin., Bukovec 1 K 52 v., Šepaher 5 K 40 vin., Zorc 1 K 84 vin., skupaj 9 K 10 vin.; F. Stubelj, Šmarje 20 K; hotel Avstrija, Slov. Bistrica, 3 K; Jos. Remic, Nova Štifta, 2 K 50 vin.; kavarna, Črnomelj 19 kron; L. Cvetič, Spodnja Šiška, 1 K 20 vin.; gostilna A. Skubin, Škrlevo, 9 K 15 v.; podružnica St. Vid pri Vipavi, i. s. Rudolf 14 K 77 vin., Bizjak 12 vin., Žgur 2 K 22 vin., Pelicon 1 K 30 vin., Zvamat 3 K 32 v., skupaj 21 K 73 v.; moška podružnica Slovenjgradec i. s. Zorman 2 K 70 vin., Pirnat 2 K, skupaj 4 K 70 vin.; trnovsko župnišče, tu, 11 K; omizje pri »Belem volku«, tu, 200 K; moška podružnica St. Peter pri Gorici i. s. pri Hmeljaku 13 kron 71 v., pri Črniču 4 K 95 v., skupaj 17 K 76 v.; L. Petovar, Ivanjokovi, nabir. Jeruzalem 6 K; J. Steiner, Litija i. s. L. Svetec 1 K 52 v., hotel Chicago 1 K, Preinfalk 4 K 62 v., Trškan 81 v., Grošelj 77 vin. skupaj 8 kron 72 vin.; m. podr. Postojna i. s. Arko 38 K 77 v., Zlata Praga 29 K 38 vin., skupaj 68 K 15 v.; gost. Lenček, Kleč 3 K 30 v.; dr. E. Dereani, Gorica 2 K 54 v.; Bricelj, Štepanja vas 12 K; A. Novak, Štepanja vas 6 kron; L. Čerin, Štepanja vas 3 K; J. Anžič, Štepanja vas 1 K 80 v.; Narodni dom, tu 3 K 78 v.; podružnica Čerknica i. s. Stigulc 2 K; Werli 7 K 07 v.; Kumer 3 K 41 v., skupaj 12 K 48 v.; F. Konšek, Trojane 7 K; podr. Sv. Križ, Dobravlj in V. Žablje i. s. pri Breščaku 1 K 64 v., pri Kosovelu 1 K, skupaj 2 K 64 v.; m. podr. Ptuj i. s. nar. čitalnica 4 K 33 v., Mahorič 1 krono 55 v., Zupančič 43 v., Kurež 2 kroni 80 v., Bračič 7 K 92 v., skupaj 17 K 03 v.; J. Perko, Tržič 12 K; Andr. Černuta, Log 11 K 45 v.; F. Oset, Trbovlje i. s. Trbovc & Dežman 28 v., Šerbec 20 v., Moll st. 1 K, Kramar 38 v., Moll ml. 1 K 17 v., J. Poček 47 v., Treo 20 v., Pust 56 v., Očepek 4 K, Volker 1 K 26 v., Jager 04 v., Derganc 58 v., Goropevšek 3 K 75 v., Počivavšek 3 K 70 v., Izlaker 1 K 32 v., Šulc 46 v., Florenini 84 v., Sušnik 33 v., Weber 62 v., Pinterič 1 K, Kuhenberg 20 v., Kuri 1 K, skupaj 23 K 37 v.; Ljuba Golob, Vurberg 3 K 78 v.; moška podr. Trnovo, i. s. kavarna Domladiš 10 K 57 v., pri Ježu 56 v., hotel Tomšič 9 K 19 v., gost. Kovtalič 6 K, hotel Ilirija 2 K 17 v., Novi svet 64 v., pri Žefi 20 K 23 v., pri Hladu 3 K 40 v., pri Ribniču 2 K 46 vin., Brinšek 2 K 76 v., skupaj 57 K 98 vin.

II. Prispevki podružnic.

Kranjska: Radeče 60 K; Škofja Loka 56 K; Sp. Šiška, m. 26 kron; Kamnik, m. 84 K 50 v.; St. Vid pri Vipavi 40 K 90 v.; Posavje 151 K 60 v.; Metlika 294 K 20 v.; Postojna, ž. 148 K; Postojna, m. 12 K; Dobruje 77 K 20 v.; Velika Dolina 137 K 92 v.; Sodražica 22 K; Zagorje 500 kron 05 v., Vič 306 K, skupaj 1916 K 37 vin.

Štajerska: Slovenjgradec, m. 558 K + 32 K 50 v. = 590 K 50 v.; Dobova in okolica 50 K, Vransko 228 K + 12 K = 240 K; Gradec, izvenakad. 9 K 64 v.; Hrastnik, ž. 201 krono 20 v.; Ormož, ž. 100 K; St. Peter pod sv. goram 49 K 79 v.; Sevnica 100 K; St. Jurij, m. 134 K 32 v.; Trbovlje ž. 315 K 58 v.; Slovenjgradec, ž. 85 K 40 v.; Vuzenica 28 K 22 vin.; Žalec, m. 100 K; Ptuj, m. 13 K, Celje, ž. 352 K, skupaj 2369 K 56 v.

Koroška: Kotmarava 10 K. Primorska: Divača 2 K; Lokev 11 K 20 v.; Sežana, m. 100 K; Trst, ž. 1264 K 54 v.; Prosek, Kontovelj in Zgonik 50 K; Kanal 45 K 50 v.; Čerkno 100 K + 8 K = 108 K; Sv. Križ, Dobravlj in V. Žablje 8 K 46 v., Tomaj 182 K 64 v. + 12 K 71 v. = 195 K 35 v., skupaj 1785 K 05 v.

III. Zbirke časopisov.

»Slovenski Narod«, tu 564 K 43 vin.; »Dan«, tu 2 K 60 v. + 10 K 80 v. = 13 K 40 v., skupaj 577 K 83 v.

IV. Prispevek od družbenega blaga. F. Oset, Tolsti vrh, od slatine 6 kron; prva slov. jaloga čaja in ruma, Ljubljana 70 K, skupaj 76 K.

V. Ciril Metodovi darovi.

Tamburaško društvo »Kolo«, Trbovlje 31 K 26 v.; otroška veselica v Braslovčah 4 K 30 v., skupaj 35 K 56 vin.

VI. Prispevki za obrambni sklad.

Slovenci omizja Stofla v Sežani 154 K 60 v.; F. Papst, Gorica 5 K; Edvard Praprotnik, Miren 100 K; F. Berlec, Kandija 5 K; Anton Hričič, kr. prof. v p. na Lunovcu 20 K; dr. M. Podlesnik, Velenje 120 K; podružnica Slov. Bistrica 50 K; čitalnica pri Sv. Lenartu 10 K; podružnica St. Peter pod sv. gorami 200 K; dr. J. Šavnik, Trst 50 K; slov. omizje

pri Roži, tu 200 K; krožek nekadilcev v Ajdovščini (F. Repič) 145 K; m. podružnica Šmarje pri Jelšah 200 K; podružnica Komen 75 K; učiteljsko društvo za ptujski okraj 55 K; Iv. Rozman, Sarajevo 100 K; skupaj 1489 K 0 v.

VII. Razni prispevki.

M. Cizel, Brežice nabrala 12 K; Olga Kovačič, Sv. Lucija, nabrala na sestanku volilcev n. pr. poslanca A. Mikuža 50 K; dr. Iv. Dimnik, Krško, mesto venca dr. Jos. Kušarju 25 K; F. Perič, Trst nabral na svatbi J. Žigona v Slivnem 11 K 30 v.; dr. J. Furlan, tu neka kazenska poravnava 10 K, dr. Iv. Zabukovšek, Šmarje, neka kaz. poravnava 300 K; Em. Zorn, Gorica, nabral med učitelji 7 kron 30 v.; Jos. Schrey, restavrater, tu mesto venca dr. Jos. Kušarju 10 kron; dr. Vladimir, tu, zgubljeno stavo 10 K; gimnazijci v Mariboru, v spomin součena Vinka Razborška 15 K 30 v.; dr. M. Gorišek, Sv. Lenart, neka kazenska poravnava 10 kron; Zd. Svigelj, tu najdenina 2 K; H. Kišek, Krško, pri svatoh Jos. Tosa in M. Omerza 15 K 50 v.; Iv. Auman, tu v spomin na svojo mater 5 kron; Niko Pinterič, Trbovlje, nabral na obrtn. sestanku 5 K; Terezijska Eržen, Pečnik pri Ledinah, zbirka 8 K 10 v.; O. Ploj, Črnomelj, kaz. poravnava 5 K; dr. A. Kraigher, Sv. Trojica, daroval 10 K, nabral 16 K, skupaj 26 K; Freljov Tonček, St. Rupert, nabral v veselji družbi v gostilni Freljovi 5 K 17 v.; dar naprednih slovenskih abiturientov mariborske gimnazije, poslal F. Robič, Središče 100 K; stelo društvo »Sigmurnost«, tu (po J. Marku) 11 K 62 v.; zbirka v gostilni Grazer, tu mesto venca Lojzetu Gorjupu 5 K; F. Dolenc, tu, nabrala v veselji družbi 3 krono; K. Trampuž, Temnica, nabral 2 K 20 v.; A. Hudovernik, tu nabral narodnega davka 40 K; »ta črna in ta blond« v Maličevi kleti, zbirka 4 K; J. Možina, Brje, nabralo na veselici 15 K; Leop. Repič, Ajdovščina 5 K; Iv. Rozman, Sarajevo 2 K 80 vin.

v Ljubljani.

sporoča vsem članom, ki se udeležijo zleta na Vrhniko bratske »Ljubljanske sokolske župe«, da se zbiramo v nedeljo ob 6. uri zjutraj pri bratu Krapežu (Gospodskaja ulica). Odjezd točno ob 7 uri zjutraj. Vsa podrobna pojasnila daje tajnik brat Jos. Rohrmann. Zleta se udeležimo ob vsakem vremenu. ODBOR.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Ustna voda

KALODONT
Zobna krema

Turške srečke

so najbolj zanesljiva loterija, kajti vsaka srečka mora zadeti! — Prospektke razpošilja Češke industrijske banke glavno zastopstvo v Ljubljani.

Prekrasne škatlje (doze)

ki smo jih prvotno dali napraviti namesto drugih daril za naše odjemalce, razpošiljamo nasledje splošno. Napravljene so po umetniških načrtih iz močne pločevine, zunanost pa je starosrebrna imitacija, in razpošiljamo take škatlje, napolnjene z rženo kavo, v skupni teži 5 kg. za K 450. — Poštnino trpimo sami. Glede na kako nesporazumljenje opozarjamo na to, da razpošiljamo škatlje samo dokler bo še kaj te pičle zaloge. Prosimo za skorajšnje naročitev.

Oldřich Vitáček, Praga, Karlin I. (Češko).

Mnenje gosp. dr. L. Crescinja, Canal S. Bovo.

Gosp. J. Serravallo

Trst.

Lahko vam rečem, da že dolgo časa rabim vaše železnato kina vino Serravallo in izkazalo se je vedno, bodisi v konvalescenci po težkih boleznih, bodisi v slabokrvnosti v zvezi z netekom in trebušno atonije ali v slabokrvnosti spremljani od duševne obolevnosti. Rabil sem ga tudi z dobrim vseh pom pri rakitčnih. Radi teh izbornih lastnosti ne bom opustil priporočati ga tudi v prihodnje, gotov njegove hitre vspešnosti. Mnenje gosp. dr. A. Lercha, fizika Canal S. Bovo, 30. avgusta 1911.

Dr. L. Crescini.

„Nuisol“

od Bergmanna & Co. Dečín o/L.

697

je in ostane prej ko slej nedosegljivo v svojem popolnoma naravnem barvanju las in brade. V zalogi v plavi, rjavi in črni barvi. — Cena steklenici K 250. Dobiva se pri drog. A. Kanc, drog. B. Čvančara, O. Fettič-Frankheim v Ljubljani.

Rogaški

Tempel

Styria

Donati

Najmočnejši

priradni virelec magnezij

glauberske soli

Zaloga: Mihael Kastner in A. Šarabon, Ljubljana.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 4. septembra 1913.

Termin.

Pšenica za oktober 1913.	za 50 kg	11-33
Pšenica za april 1914.	za 50 kg	11-85
Rž za oktober 1913.	za 50 kg	8-47
Oves za oktober 1913.	za 50 kg	8-97
Koruzna za avgust 1913.	za 50 kg	7-93
Koruzna za sept. 1913.	za 50 kg	8-33
Koruzna za maj 1914.	za 50 kg	7-44

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske borze 4. septembra 1913.

Maloznačajni papirji.	Denar	Blagovna
4% majevna renta	82—	82-20
4-2% srebrna renta	85-70	85-90
4% avstr. krona renta	82-15	82-35
4% ogr.	81-45	81-65
4% kranjsko deželno posojilo	—	94-50
4% k. o. češke dež. banke	84-50	85-50

Srečke iz 1. 1860 %.	453—	463—
„ 1864 %	670—	—
„ tiske	293—	303—
„ zemeljske I. izdaje	278-50	288-50
„ II.	255-50	260-50
„ ogrske hipotečne	233—	241—
„ dan. komunalne	236—	237—
„ avstr. kreditne	474—	484—
„ ljubljanske	65-50	69-50
„ avstr. rdeč. križa	53-50	57-50
„ ogr.	33-50	37-50
„ bazilika	27-75	31-75
„ turške	234-50	237-50

Valute.	11-44	11-48
Ljubljanske kreditne banke	422—	424—
Avstr. kreditnega zavoda	632-75	633-75
Dunajske bančne družbe	522-50	523-50
Južne železnice	132-35	133-35
Državne železnice	709-40	710-40
Alpine-Montan	938-25	939-25
Češke sladkorne družbe	356-50	358-50
Zivnostenske banke	271—	272—

Marka	117-95	118-15
Frankl	95-50	95-70
Lire	93-85	94-10
Rublj.	253-75	254-75

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 Srednji zračni tlak 736 mm

sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
3.	2. pop.	736-6	25-8	sr. jvzh.	jasno
„	9. zv.	737-3	18-2	brezvetr.	„
4.	7. zj.	737-9	12-9	sl. jvzh.	megleno.

Srednja včerajšnja temperatura 19-4° norm. 16-6° Padavina v 24 urah 0-0 mm.

Zahvala.

Za vse dokaze blagega sočutja ob boleznih in smrti naše nepozabne hčere, sestre, odnosno soproge, gospe

Terezije Ledenik roj. Vanič

zlasti pa za mnogobrojno spremstvo na zadnji poti izrekamo vsem svojo najtoplejšo zahvalo. 3124

Litija-Vrško, 2. septembra 1913.

Rodbini Ledenik-Vanič.

Mazilo za lasje.

Varstvena znamka METOPIR napravi g. Ana Križaj v Sp. Šiški pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. št. 200 ali v trafikih pri cerkvi. V treh tednih zrastejo najlepši lasje. Stekl. po 2 K in po 3 K. Pošilja se tudi po pošti, izborno sredstvo za rast las. Za gotovost se jamči. Spričevala na razpolago.

Prevzamem

(od strank katere bi radi starosti ali boleznih oddale) dobro idočo

gostilno in tudi prodajalno

z obilnim opravilom v večjem kraju ali v mestu na račun. Imam lastne moči za delo in dobro kuharico, katera mora privabiti goste radi dobre kuhinje. — Ponudbe na upravništvo »Sl. Nar.« pod „Delavnost 300/3122“.

Gospica išče pri boljši rodbini

hrano in stanovanje

Ponudbe do 10. t. m. pošto ležeče 27 3115

Odv. koncipijent

s sodno prakso išče mesta.

Ponudbe pod „Koncipijent“ Gradec, glavna pošta.

Dva dijaka

se sprejmeta k boljši rodbini na lepo, svetlo in zračno stanovanje, dobra hrana in skrbno nadzorstvo pri 3098

Herma Huss, Stari trg št. 34., I. nadstropje levo nad pošto.

Dve gospodični iščeta mesti kot

plačilni natakarici

v kaki restavraciji ali kavarni. Pismene ponudbe na upravništvo »Slovenskega Naroda« pod šifro „500/3134“.

Dva dijaka

se kprejmeta v lepo stanovanje in dobro hrano pri boljši rodbini. Vprašati je 3054

Bleiweisova c. št. 1, visoko prtlj., vrata 2.

Dijaki

se sprejmejo v dobro oskrbo v veliko in zračno stanovanje v bližini realke.

Istotam pouk francoščine, italijanščine in nemščine. Naslov: Sola za jezike Breg št. 20., III. nadstr. levo.

Učenca

sprejme takoj

trgovina mešane stroke in z deželnimi pridelki, Fr. Škušek, Metlika. 3123

Sprejme se potnik

za Ljubljano, 3138

za moško in žensko krojaštvo. Prednost imajo krojači in tisti, ki so že potovali za kaj podobnega. Zasluzek 10-20 K na dan. Kje, pove upr. »Slov. Nar.«

Herman Peters

zopet ordinira.

Ob priliki tragične smrti našega nadvse ljubljene sina

KARLA

zahvaljujemo se iskreno vsem gospodom, zlasti častnikom iz Zagreba, ki so zastavili svoje življenje v rešitev svojega bližnjega, zahvaljujemo se vsem, ki so nam v teh bridkih dneh priskočili na pomoč, prečastiti duhovščini in vsem Brežičanom, ki so nam na zadnjem potu našega sinčka s svojim sočustvom ublažili udarec, katerega nam je prizadela bridka usoda. Prisrčna hvala vsem! Bog Vam plati!

Na Vranskem, dne 3. septembra 1913.

3139

Rodbina Schwentner.

Potrjim srcem naznanjamo, da nam je nemila usoda danes nenadoma ugrabila ljubljene sina, oziroma brata

KARLA SCHWENTNERJA

trgovskega praktikanta v Brežicah

v 18. letu njegove starosti.

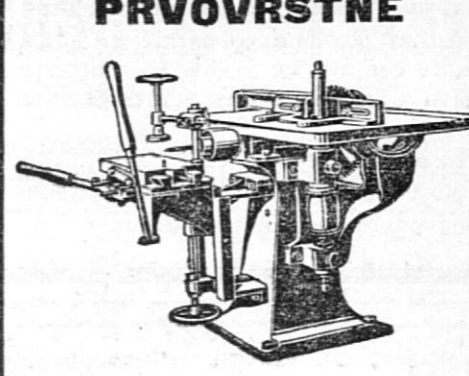
Na Vranskem, dne 31. avgusta 1913.

Rodbina Schwentner.

Oddajam svojo zelo dobro idočo trgovino z meš. blagom
Trgovina se nahaja na jako prometnem kraju blizu Ljubljane. — Ponudbe naj se pošiljajo na upravništvo »Slovenskega Naroda« pod »Dobro idočo trgovino«. 3117

Išče se **prodajalka**
za modno stroko in perilo, prva moč, zmožna slovenskega in nemškega jezika. — Kje pove iz prijaznosti upravništvo »Slovenskega Naroda«. 3105

PRVOVRSTNE
stroje za mizarje,
kolarje in za cepljenje drv.
Tvornica strojev 3129
Moric Zuckermanna vdova
Dunaj XVIII. Anastasius Grün-Gasse 24/13.
Zastopniki se iščejo.

Odvetnik
Dr. Janko Šavnik
je otvoril svojo pisarno
v Trstu
Nova ulica št. 11/I.

3962

C. kr. priv. občna zavarovalnica
Assicurazioni Generali v Trstu
Ustanovljena leta 1831.
Jamstveni zakladi znašajo nad 434 milijonov kron.
Poslovni izkaz
zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca avgusta 1913	od januarja 1913
Vložilo se je ponudb	1565	14.329
za zavarovano vsoto	K 12,736 012 93	K 123,675.002 31
Izgotovljenih polic je bilo	1325	11.177
za zavarovano vsoto	K 11,353 488 34	K 97,558.495 52
Naznanjene škode znašajo.	K 902.104 53	K 8,073.034 79

PALMA
Prosim samo podpetnike PALMA! najtrdnjše od vseh!

Štev. 1146/m. š. sv. 3135

Razglas.
Solsko leto 1913/14. se prične na mestnih ljudskih šolah ljubljanskih
dne 16. septembra 1913
s klicanjem sv. Duha in potem takoj z rednim šolskim poukom.
Vpisavalo se bode v smislu § 33. dokončnega šolskega2 in učnega reda dne 13., 14. in 15. septembra 1913 v šolskih poslopih in sicer: dne 13. in 15. septembra od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne, dne 14. septembra pa samo od 9. do 12. ure dopoldne in sicer: za I. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju v Komenskega ulici št. 19; za II. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Cobjovi cesti št. 5; za III. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21 (II. nadstropje); za IV. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13; za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopiju na Karolinski zemlji št. 40; za mestno nemško deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21 (pritličje); za mestno slovensko dekliško šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za mestno nemško dekliško šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 19.
Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se v mestne šole ne bodo sprejemali.
C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 1. septembra 1913.

Eno leto staro deklico
oddam dobri rodbini, ki jo vzame za svojo.
Naslov pove upravništvo »Sl. Naroda«. 3050

Klavir
nov, kratek, nova konstrukcije
se ceno proda ali pa posodi.
Naslov pove upravništvo »Sl. Naroda«. 3132

Išče se
učiteljica za domači pouk
dveh letos šoloobveznih otrok uradniške rodbine na Dolenjskem. Vsa oskrba v hiši. Ponudbe z označbo plače pod »Učiteljica/3058« na upravništvo »Slovenskega Naroda« 3058

Prodajalka
dobro izveščana tudi v manufakturni stroki,
dobi mesto. 3090
Samo dobre moči naj pošljejo ponudbe — po mogočnosti tudi fotografijo, o kateri se vrne — na trgovino:
Josip Rožič v Pregradi kraj Rogatca.

Zanesljiv uradnik
popolnoma samostalen hrvaško-nemški
dopisnik z večletno prakso v mlinskem in žitnem poslovanju,
dobi stalno mesto.
Nastop 15. septembra ali 1. oktobra t. l. — Ponudbe s prepisom izpričeval, referencami in točnem navedenjem plačilnih zahtev je poslati v obeh jezikih na »Podravina, Paromlin D. D. Ojurgjevac, Hrvaško«. 3133

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las
deluje najboljšje priznana
Tanno-chinin tinktura za lase
katera okrepuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.
1 steklenica z navodnom 1 krono.
Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.
Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vin, apocitalitet, najfinjših parumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.
Dež. lekarna Milana Leusteka
v Ljubljani Rastljava cesta št. 1.
poleg novozgrajenega Fran Jožefovega jubi. mostu. 17
V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajin južne železnice, c. kr. tobačne tovarne in okr. bolniške blagajne v Ljubljani.

KUC
zdravniško priporočeno kriticorečo vino
daje moč in zdravje.
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po pošt-nem povzetju K 4-50. — Edina zaloga:
Br. Novaković v Ljubljani
veletrgovina vina, Vermoutha, Marsale, Malaga, Konjaka, žganja itd.

C. kr. avstrijske državne železnice.
Izvleček iz voznega reda.
Veljaven od 1. maja 1913.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.
Odhod.
6-54 zjutraj. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, St. Vid ob Glini, Dunaj.
7-32 zjutraj. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.
9-09 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]
11-30 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.
1-20 popoldne. Osební vlak na Škofjo Loko, Kranj, Radovljico, Jesenice. (Zabavni vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).
1-30 popoldne. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.
3-40 popoldne. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.
6-35 zvečer. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Trbiž. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec, Linc Dunaj.
7-48 zvečer. Osební vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.
10-01 po noči. Osební vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.
Prihod.
7-25 zjutraj. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždane, Praga, Dunaja, Lince, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfesta, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).
8-16 zvečer. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Dunaja, Lince, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja.
9-00 zvečer. Osební vlak iz Jesenic, Radovljice, Kranja, Škofje Loke. (Zabavni vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).
9-16 po noči. Osební vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.
11-31 po noči. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Celovca, Beljaka, Kranja.
Postaja: Ljubljana drž. kolodvor.
Odhod na Kamnik: 7-32, 11-50, 3-12, 7-15, (11-22 ob nedeljah in praznikih).
Prihod iz Kamnika: 6-42, 11-00, 2-41, 6-15, (10-32 ob nedeljah in prazn. ih).

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Narodna knjigarna v Ljubljani
priporoča sledeče knjige:

Aleš iz Razora. Povest. Spisal Ivan Cankar. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 vin., s pošto 20 vin. več.
Atila v Emoni. Romanca. Napisal Ant. Aškerc. Cena broš. 1 K 40 vin., vez. 2 K 40 vin., s pošto 10 vin. več.
Brodkovski odvetnik. Roman. Češki spisal V. Beneš-Sumavsky. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 vin. več.
Cez trnje do sreče. Roman. Spisal F. Senčar. Cena broš. 1 K 20 vin., vez. 2 K 20 vin., s pošto 20 v. več.
Greh in smeh. Zabeljene in osoljene kratkočasnice. Zbral Tinček Hudaklin. Cena 1 K, s pošto 10 v. več.
Gospod Zabar. Humoristično-satirične in resne slike iz sedanjosti. Spisal Luigi Calco. Cena broš. 80 v. s pošto 10 vin. več.
Gospod Bucek. Humoristično-satirične in resne slike iz sedanjosti. Spisal Luigi Calco. Cena broš. 70 vin., s pošto 10 vin. več.
Kralj Matjaž. Zgodovinski roman. Spisal Fran Remec. Cena broš. 2 K, vez. 3 K, s pošto 20 v. več.
Lepi striček. (Bel-ami). Roman. Francoski spisal Guy de Maupassant, prev. Oton Župančič. Cena broš. 3 K 50 v., vez. 4 K 70 v., s pošto 20 vin. več.
Ljubezen in junaštva strahopetnega praporščaka. Zgodovinska povest. Cena broš. 80 vin., vez. 1 K 60 v. s pošto 10 v. več.
Ljubezen Končanove Klare. Zgodovinski roman. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.
Libera nos a malo. Zgodovinski roman. Spisal Vladimir Vesel. Cena broš. 1 K 40 v., vez. 2 K 20 v., s pošto 20 v. več.
Mali lord. Roman za mladino in odrasle. Angleški spisal F. H. Burnett. Cena broš. 1 K 60 v., vez. 2 K 60 v., s pošto 20 v. več.
Mina. Socialen roman iz ljubljanskega življenja. Spisal A. P. Rušič. Cena broš. 1 K 20 v., vez. 2 K, s pošto 20 v. več.
Najhujši sovražniki. Spisal Rado Murnik. Cena 60 vin., s pošto 70 vin.
Narodni kataster Koroške. Spisal Ante Beg. Cena 60 v., s pošto 70 v.
O dostojnosti. Spisal Rozman. Cena 70 v., s pošto 80 vin.
O službeni pogodbi trgovskih pomočnikov in drugih delojemalcev v podobnih službah. Cena 50 v., s pošto 10 v. več.
Obrtni red drž. zakonika št. 89 z dne 16. avgusta 1907. Cena 1 K, s pošto 20 vin. več.
Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu. Spisal Valentin Žun. Cena 3 K, s pošto 3 K 20 v.
Opatov praporščak. Zgodovinski roman. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 80 v., vez. 2 K 70 v., s pošto 20 v. več.

Narodna knjigarna ima v zalogi tudi vse druge slovenske knjige ter pošlje na zahtevo najnovejši cenik cele zaloge.

Pravljice za mladino s slikami. (Prevodi čeških in hrvaških pravljič.) Cena vez. 5 K, s pošto 30 vin. več.
Prava in neprava ljubezen. Povest. Spisal Blaž Pohlín. Cena broš. 1 K 60 v., vez. 2 K 50 vin., s pošto 20 v. več.
Premaganci. Novela. Spisal Franc Remec. Cena broš. 60 v., vez. 1 K 60 v. s pošto 10 v. več.
Rdeči smeh. Ruski spisal Leonid Andrejev, prev. Oton Župančič. Cena broš. 1 K 40 vin., vez. 2 K 40 vin., s pošto 20 v. več.
Rienzi zadnji tribunov. Zgodovinski roman v dveh delih. Spisal Edward Lytton-Bulwer. Cena broš. 4 K, vez. 5 K 20 v., s pošto 30 vin. več.
Sapho. Slike iz pariškega življenja. Francoski spisal Alphonse Daudet, prev. Oton Župančič. Cena broš. 2 K, vez. 3 K, s pošto 20 vin. več.
Skrivnost hiše št. 47. Roman. Angleški spisal I. Storer-Clouston. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 vin. več.
Skušnjave Tomaža Kremežljavčka. Spisal Šepetavec, 2 zvezka. Cena broš. 2 K 40 v., vez. 3 K 20 v., s pošto 30 v. več.
Strahovalci dveh kron. Zgodovinski roman v dveh delih. Spisal Fr. Lipič. Cena broš. 2 K, vez. 4 K, s pošto 30 v. več.
Stara devica. Povest. Spisal J. Oblak. Cena broš. 60 v., vez. 1 K 60 v., s pošto 10 v. več.
Slovensko-nemška meja na Koroškem. Spisal Ante Beg. Cena broš. 1 K 40 v., vez. 2 K 40 v., s pošto 20 v. več.
Stiri ruske slike. (Clovek, Pevka Rendezvous.) Cena broš. 60 v., vez. 1 K 60 v., s pošto 10 v. več.
Uho in sluh. Poljudno znanstvena razprava. Spisal dr. Jos. Rakež. Cena 20 v., s pošto 30 v.
Undina. Povest. Francoski spisal André Theuriot. Cena 90 v., s pošto 1 K.
Ustoličenje koroških vojvod. Spisal Ante Beg. Cena 30 vin., s pošto 40 v.
Vaška kronika. Povesti iz Dolenjske preteklosti. Spisal Ivan Lah. Cena broš. 1 K 70 v., vez. 2 K 70 v., s pošto 20 v. več.
V naravi. Izbrani spisi Frana Erjavca, uredil dr. G. Sajovic. Cena 1 K 20 v., vez. 1 K 70 v., s pošto 10 v. več.
V študentovskih ulicah. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 50 v., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.
Zadnji rodovine Benalja. Roman iz kranjske preteklosti. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 1 K 50 vin., vez. 2 K 50 v., s pošto 20 v. več.
Zbrani spisi Josipa Jurčiča. 11 zvezkov. Cena vsakemu zvezku broš. 1 K 20 v., vez. 2 K s pošto 20 v. več. (Zvezki III., VIII. in XI. so razprodani.)

Telefon šte. 16.

Leta 1873. ustanovljena delniška družba

Telefon šte. 16. 982

Kranjska stavbinska družba v Ljubljani

Stavbno podjetništvo; pisarna za arhitekturo in stavbno-tehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbna in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Viču; kamnolomi v Podpeči in v Opatiji. — Priporoča se za stavbna dela vsake vrste.

Zlatarski vajenec

iz dobre in poštene rodbine ter boljše šolsko naobrazbo, 3106

se takoj sprejme.

Šn. Cerne, Ljubljana, Wolfova ulica 3.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se 12 vplačili.

„SLAVIJA“

... vzajemno zavarovalna banka v Pragi. ...

Rezervni fond E 58,461.432.56 — Izplačane odškodnine in kapitalije E 123,257.695.77

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa polasnila daje: Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekte!

Krastove šume

30letne, okoli 70 oralov, se prodajo po prav povoljnih cenah. — Ponudbe in vprašanja na Hrvatsko štedionico d. d., Ravna gora (Hrvatsko).

Juan Urek
učitelj

:: Elza Urek roj. Schrems ::

poročena.

Uransko 4. septembra 1913 Petruče.

3130

Sprejme se takoj trgovski pomočnik

v trgovino Josip Seunig, Ljubljana.

Popolno znanje prodaje usnja na drobno (Anschnitt). Ozira se samo na popolnoma izvežbane moči. Plača po dogovoru.

NA IZBIRO pošilja tudi na deželo:

BLUZE krila, kostume, nočne halje, perilo in vsako modno blago.

Zelo solidna trdka:

M. Krištofič - Bučar
Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah

in krstni opravi.

Technikum Ilmenau

Štev. 1147/m. š. sv.

Razglas.

Na obeh mestnih slov. otroških vrtcih

se prične novo šolsko leto 1913/14

dne 16. septembra 1913.

Vpisovalo se bo v šolskih prostorih na Zaloški cesti št. 1. in Cerkveni ulici št. 21.

dne 15. septembra 1913. od 9. — 12. dopoldne.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dne 1. septembra 1913.

Odda se takoj

vinska klet

(gostilna) in 1 večja soba s štedilnikom, brez opreme s prostim vhodom v Šelenburgovi ulici šte. 6. Poizve se istotam II. nadstropje desno. 3089

Sveže koroške

brusnice

(Preiselbeeren) razpošilja po povzetju 5 kg K 340, razpošiljalnica sadja

O. STREIT, Beljak.

Trgovci, zahtevajte ponudbe.

Kemična tvornica Traiskirchen pri Dunaju, Lieblein & Co.

Cementna malta, beton, apnena malta napravi neprodorne za vodo samo

STEARIT

(obl. varovano.) 2291

Najidealnejše sredstvo za osušenja vseh vrst zadržanje talne vlažnosti.

Nepremočljive fasade z apneno malto.

Zastopstvo in zaloga: F. P. Vidic & Comp., Ljubljana

48 urah

ozdravi brez vbrizganja pri gospodih in damah vse bolezni spolov, iztok, kapavico, bolezni v mehurju, kjer drugi pomočki odpovedo.

Hernial - Dragée

Škatlja (100 kom.) K 5.—. 2 škatli za 13 eno zdravljenje. — Izdeluje

Delta Laboratoire de Produits Chimiques à Paris

Dobiva se pri gen. zalogi za Avstro-Ogrsko

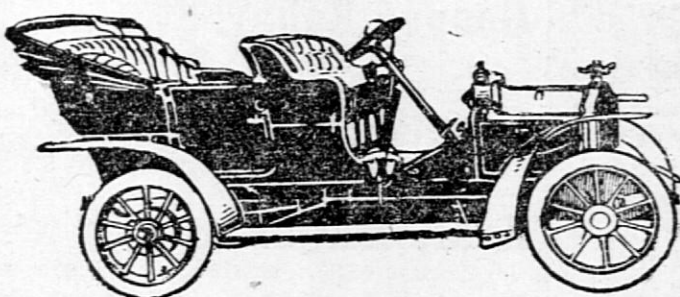
Lekarna Mariahilf, Budapešta, VI. Liszt Ferenc-tér 20

po povzetju ali ako se znesek pošlje napre.

Prva kranjska tovarna vozov Peter Keršič, nasl. brata Oroszy

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

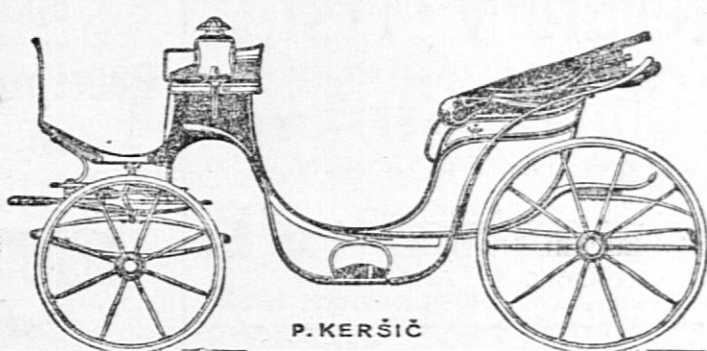
prodaja zaradi prevelike zaloge vozov, eno- in dvo-vprežne vozove pod ceno.

Obenem priporoča svojo bogato zalogo drugih vozov ter pošlje cenike brezplačno.

Tudi vsa tozadevna popravila in dela se po najnižji ceni izvršujejo.

Tovarna izdeluje tudi avtomobilske karoserije za vse vrste avtomobilov.

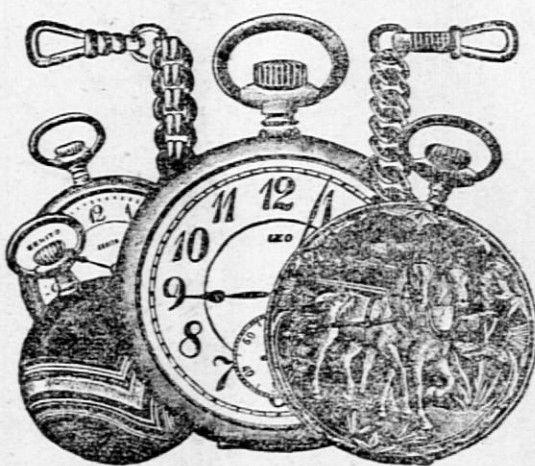

P. KERŠIČ

Mestni trg 25. H. Suttner, Ljubljana Mestni trg 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

Največja zaloga ur, juvelov, zlatnine in srebrnine.

Tovarniška znamka

„IKO“

Zastopstvo tvornice ur „ZENITH“.

CENIKI ZASTONJ IN POŠTNINE PROSTO!

Na prodaj je dobro ohranjen

klavir

Več se izve na Starem trgu 24/II. nadstr. 3095

Dijaki

se sprejmejo na hrano in stanovanje.

Kje pove iz prijaznosti upravništvo »Slovenskega Naroda«.

3018

Penzionistka.

Samostojno, inteligentno gospico ali vdovo, ki uživa pokojnino ali ima druge stalne dohodke in bi hotela voditi skupno gospodinjstvo, želi spoznati 34 let star, dobro situiran, soliden samec, mirne a vesele narave, ki slušuje v prijetnem kraju in ima lepo stanovanje. Cenjene ponudbe, če mogoče s sliko ki se takoj vrne, se prosi na uprav. »Sl. Nar.« pod »Prijeten dom« do 10. sept.

Narodna knjigarna v Ljubljani

ima v zalogi lepo zbirko

HRVAŠKIH KNJIG

ki jih prodaja antikvarično po izredno nizkih cenah.

Peter Kozina & Ko.

tovarna čevljev v Tržiču, Gorenjsko

na najmodernejšo podjetje naše monarhije

Varstvena znamka.

2042

otvori meseca septembra

lastno prodajalno v Ljubljani

na drobno **BREG 20** na debelo

in Zoisovi hiši.